

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Γ΄.

Υ

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΒΑΤΟ, 15 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1913

Υ

ΑΡΙΘΜΟΣ 496

ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΤΟΥΤΟ ΤΟΥ "ΝΟΥΜΑ", ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ
ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΗΡΩΑ-ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΒΙΛΗ

Ἔγγρα

Στὴν κρᾶζα σε ἐφύγισσε μερῖσι,
Ἰέρην ἐγὼ, πῶ γέρνεις μὲ τὴ γῆν
Πρασινάδα πῶ αἰώμα σε τυγχεῖ
Σὰ νάθεγε νὰ σε νευροστοχίση.

Καὶ τὸ νάθε περᾶσι στὸ μεθύσι
Τῆς ἀγάπης πιπίζοντας ἀνοίγει
Στὸ κχαρὶ σε ἐρωτάρικο κυνήγι,
Στὸ κχαρὶ σε πῶ δὲ θὰ ζανανθίση.

"Ὡ πόσο στὴ θάνη θὰ σε γηκανόν,
Μὲ τὴ μαγευτικὰ βοὴ πῶ κανόν,
Ἐχοζώντανος νιότης ὀμορφάδες
Πῶ πὰ θυμῶσις μέγα σε ηγυθαίνον
"Ὡ νὰ μπορῶσαν ἔτσι νὰ πιθαίνον
Καὶ ἄλλαι ψυχᾶς τῆς ψυχῆς σε ἀδερφάδες.

Μαβίλης

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΜΑΒΙΛΗ (Ἄπὸ τὸ Λεόκωμα τῆς Μυριέλλας-Μουρίτας).

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Τὸν Ἀπόλλωνα εἶχ' ἡ χάρις, ἡ δόξα μόνη
σοῦλειπε τοῦ θανάτου, κ' ἕνα βόλι
σ' ἔστειλ' ἡρώα στὸ Ἥλωιο περιβόλι.
Μαβίλης

Τὸν κλάψαν ἀξία ποιητὲς καὶ πεζογράφοι καὶ ὁ-
σὴν εἶχε χάρις μᾶς θυμίσανε. Καὶ σ' ἐμένα μιὰ φλέ-
βα μέσα μου ἀπὸ ἱερά ὠρατὰ δάκρυα πρωτογνώρι-

στ' ἀνοίξε ὁ θάνατός του. Μὰ τὸ θρήνο μου τὸν ἀ-
φιέρωσα στὸ βωμὸ μᾶς θεᾶς ποῦ τὰ μάτια της δὲν
εἶναι τάχα ἐκφραστικώτερα καὶ ἀπὸ τὸ χρυσοὶ στόμα
τοῦ Λόγου; Στὸ βωμὸ μᾶς ὑπέροχης πονεμένης
Σιωπῆς. Πέρα ἐκεῖ τὸν κλαῖνε ἀρμονικώτερα ἔσοι
καλλίτερα τὸν γνωρίζαν, ἔσοι τὸν ἀγαπήσαν πῶ βα-
θιά. Ἐπειτα, δὲν εἶναι ποιητὴς ἀπὸ ἐκείνους ποῦ
μποροῦνε σωστὰ νὰ εἰπωθοῦν ἀμίλητοι; Καὶ τώρα
πρέπει νὰ μιλήσω ἀσυγκίνητα, σχεδὸν πεζά.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (1 δρ την τρίμηνια).—Κανέναν δέ γράφεται συντρομητής ή δεν προπληρώσει την συντρομή του.

20 λεπτά το φύλλο. — Τα περασμένα φύλλα πουλιούνται στο γραφείο μας διπλή τιμή.

Βρίσκεται στην Αθήνα σ' όλα τα κίосκια, και στις έπαρχίες σ' όλα τα πραχτορεία των Έφημερίδων.

Όσοι καλά θά ξέρουν πώς έζησε και πώς έζησε, από τα πρώτα χρόνια ίσα με την ώρα που ξεψύχησε, στη Γερμανία σπουδαστής, πολίτης και στωχαστής μέσ' στην Κέρκυρα, διαβάτης από την Αθήνα, στην Κρήτη πολεμιστής, ήρωας εκεί στην Ηπειρο, θά μπορούσαν, αν είχαν το χάρισμα, να μάς παραστήσουν καθαρώτερα την όχι άπλη ψυχή του, να μάς πούν ευγλωττότερα τί λογής άνθρωπος είτανε. Έδω θά ταίριαζε ο λόγος του μεγάλου Λεονάρδου Νταβίντση: «Τόσο περισσότερο αγαπάς, όσο περισσότερο γνωρίζεις την αγάπη σου».

Τόν πρωτογνώρισα διαβάζοντας ένα του μακρόστηλο άρθρο στά 1884 στο «Ρήγα Φερλιό» της Κέρκυρας. Ύπερασπιζοταν τόν τρανό φίλο του και τό σοφό δάσκαλό του, τόν Ίάκωβο Πολυλά. Οι κριτές τότε, για τά διδαχτικά βιβλία, κάμανε λόγο στην έκθεσή τους τη βαλμένη στην «Έφημερίδα της Κυβερνήσεως» για την Όδύσσεια τη μεταφρασμένη από τόν Πολυλά. Κάποιοι από εκείνους που είχαν υποβάλει βιβλία σήνωσε στο έργο του και κομμάτια από τη μετάφραση τούτη: οι κριτές τά κατακρίναν, προτιμώντας τούς στίχους τών ίδιων κομματιών τούς μεταφρασμένους από τό Βικέλα. Τό άρθρο τού Μαβίλη, μαζί διαμαρτύρηση και μελέτη, κριτική και πολεμική, πρόγραμμα γλωσσικό και καλλιτεχνικό, μάθημα ποιητικής και στιχουργικής. Συνθεμένο θυμωμένα, έρμητικά, άπερίφραστο. Μά ο νέος ποιητής είναι γεμάτος όλος από τις ιδέες τού δασκάλου

του για τό στίχο και για τη γλώσσα, και παθητικά τις ξαναδίνει. Ό Πολυλάς σχεδίαζε τότε να εκδώση περιοδικό με τό τίτλο «Η Έθνική γλώσσα», για να υποστηρίξει τά φρονήματά του και να συντρέξει στη μόρφωση της φιλολογικής γλώσσας, καθώς αυτός την έννοούσε. Η διατριβή τού Μαβίλη άντικαθρεφτίζει τόν άργασμό τούτο. Μά τό θέμα της είναι τό μεταχείρισμα της γλώσσας μέσα στην ποίηση μόνο. Άργότερα, ύστερ' από λίγα χρόνια, τό γλωσσικό ζήτημα θάρχηση να ξαπλώνεται πέρα και πέρα και στάλλα είδη τού λόγου. Ό νέος ποιητής στο άρθρο του μέσα ρίχνει και στοχασμούς για τη χρησιμοποίηση τού γλωσσικού όργάνου, δυσκολοπαράδεχτες σήμερα, και που μήτ' εκείνος τούς έφάρμωσε στο έργο του. Μά, γενικώτατα, μάς παρουσιάζεται άρματωμένος γερά, με την ποιητική του όπωσδήποτε σχεδιασμένη πριν από την ποίησή του, καθώς συχνά πυκνά συμβάλνει στους δυνατότερους από τούς τεχνίτες τού λόγου: γιατί πάντα μέσ' σ' ένα ποιητή βρίσκεται κ' ένας κριτικός. Εκεί που μιλεί για τη φράση τη **βραχεία και ίσχυρη** που **σύντομα** και **σύντονα** παρασταίνει τό αίσθημα, σά να μιλή για τό μελλόμενο ξετύλιμα της δικής του τέχνης.

Της τέχνης του τό γλυκοχάραμα μάς ξαναόχηκε κατά τό 1891 μέσα στις στήλες τού «Άττικού Μουσείου», περιοδικού τού καιρού εκείνου. Πώς ρουφήσαμε τούς σπαρταριστούς από τό έρωτικό μεθύσι στίχους τού «Ειζύλλιου», πώς ξαναψιθυρίσαμε τις λαμπρόηχες δροσεροστάλαχτες στροφές τού «Λουτρού», έμπνευσμένες από ένα πλατωνικό ήδονισμό, στίχους σαπφικού ώραιολάτρη, χτυπημένου από τόν Πετράρχη! Οι στίχοι του είχαν υπογραφή **Γραικός**. Όσο δυναμώνει ή ποιητική του συνείδηση, τόσο μεγαλώνει και ή αποστροφή πρós τη δημοσιότητα: τόσο ζητά να κρύβη τό όνομά του. Ό Μαβίλης δέ θά ξαναφανή· φαίνεται μονάχ' από καιρό σε καιρό πότε ο **Γραικός**, πότε ο **Κερκυραίος**, ύστερα για πάντα ο σχεδόν άνωνυμος Μ. Στέλλοντας κάπου ένα του τραγούδι αυτόχαρακτηρίζεται «άπλός νιλετάντες». Μετριοφροσύνη μάς λέν· έγώ στοχάζομαι: μεγαλοφροσύνη. Ίσως ή στενή κοινωνική άτμοσφαίρα τριγύρω του δέν είταν ίκανή να τού άλαφρώση τό περήφανο δέλιασμα. Μά στοχάζομαι πώς δέν μπορούσεν έτσι να κρύβεται, έτσι μυγιάγγιχτος να είναι, παρά ένας άνθρωπος ποτισμένος βαθύτατ' από την ύψηλήν ιδέα της τέχνης. Μέσα του άνταμώνει τά πιό παλληκαρσία κινήματα της ψυχής με τις πιό φιλολογημένες έγνοιες μιας θηλυκής ευαισθησίας. Άμέσως από τούς στίχους τούς βαλμένους μέσα στο «Άττικό Μουσείο», όσο κι αν είταν οι στίχοι δοκιμές άκόμα, μάς δίνεται ο Μαβίλης με τά δυό κυ-

ριώτατα γνωρίσματά του : ὁ ἀριστοτέχνης τοῦ σονέτου, ὁ πατριδολάτρης ποιητής. Μέσα στήν πρώτη καί στερνὴ σὲ χυτοὺς δεκαπεντασύλλαβους ᾠδὴν τοῦ «Ἐῖς τὴν Πατρίδα», ξεχειλίζει ἡ «ἐνθεη μανία» ποῦ τοῦ κυρίεψε τὴ ζωὴ. Κανεὶς ξαναδιαβάζοντας τὸ νεανικὸ τοῦτο «ἄσμα ἄσμάτων» ἄθελα θυμᾶται τὸ λόγο ποῦ σημεῖωσε τίς προάλλες ὁ ἀρθρογράφος τῆς «Ἀκροπόλεως» : «Ὁ Μαβίλης δὲν μποροῦσε ἀλλοιῶς νὰ πεθάνῃ».

Γιὰ κάμποσο καιρὸ μού ἔκανε τὴν τιμὴ νὰ μού στέλνῃ χειρόγραφα «γιὰ τὸ συρτάρι» μου, καθὼς σημείωνε, τὰ χρυσὰ δαχτυλίδια, τὰ σονέτα του. Τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ φανήκανε στήν «Τέχνη», ἀλλὰ ὕστερ' ἀπὸ καιρὸ στὰ περιοδικὰ τῆς Ἀλεξάνδρειας. Εἶχε καταργήσει τίς στροφές καί ἤθελε νὰ δημοσιεῦνται χῆμα τὰ δεκατετράστιχά του μὲ κάποιες ἄλλες λεπτεπίλεπτες φροντίδες γιὰ τὸ βάλσιμο τῶν στίχων, «κατὰ τὸ παλαιὸ ἰταλικὸ σύστημα», καθὼς μού ἔγραφε. Στὸ σονέτο, σπουδαιότατο εἶδος τῆς νεώτερης ποιητικῆς τέχνης, δοκιμάζουν ἀπὸ τὸν καιρὸ τῶν τροβαδούρων τῆς Προβηγγίας, ἴσα μὲ τὰ σήμερα, πάντα κι ἀδιάκοπα δοκιμάζονε τὴ δύναμη καί τὴ χάρι τους παντὸς χρόνου καί τόπου ποιητῆς, καί οἱ πῶς μεγάλοι κανόνας μὲ σπανιώτατες ἐξαίρεσεις. Δυσκολιώτατο εἶδος ποῦ τοῦ μέτριου ποιητῆ σκληρὰ ξεσκεπάζει τὴ μετριότητα, μὰ ποῦ τὸν ἀξιοποιεῖ τὸν ξεχωρίζει τροπαιοφόρο. Μάλιστα ἡ ἀντίθεση τοῦ πλατιοῦ περιεχομένου μὲ τὰ στενὰ σύνορα τοῦ σονέτου, τί γυμναστικὴ γιὰ τὸν τεχνίτη, καί τί κάλλος γιὰ τὴν ποίηση, ποῦ δὲν εἶναι, κυριώτατα, τίποτ' ἄλλο, παρά συμπύκνωση καί συντομία ! Καί πῶς δείχνει μονόμερη καί ἀποκλειστικὴ τὴν ἰδέα ἐκείνων ποῦ φαντάζονται τὸ στίχο τοῦ ποιητῆ σὺν τρισελεύτερο κάτι καί ἀσαδούρωτο, ἀφοῦ καί τοῦ πουλιοῦ τὸ πέταμα ὑπακούει σὲ νόμους σὰ μαθηματικὰ λογαριασμένους. Ἡ ποίηση τοῦ Μαβίλη, θρίαμβος τῆς ἀρχῆς ποῦ, καθὼς στὴ γλώσσα, ἔτσι καί στὸ μέτρο, δὲ θεωρεῖ ἀταίριαστα τὸ δαίμονα τῆς ποιητικῆς πνοῆς μὲ τὸν ἄγγελο τῆς ὑπακοῆς καί τῆς πειθαρχίας, τὴν καρδιὰ μὲ τὴν ἐπιμονή. Ἡ ποίηση τοῦ Μαβίλη δὲν εἶναι ὁ «μέγας ρόος» τοῦ «Ἀσσυρίου ποταμοῦ», γὰρ νὰ θυμηθοῦμε τὸν ἀρχαῖο ποιητῆ εἶναι ἡ «καθαρὴ καί ἀχράαντος πίδακος ἐξ ἑρῆς ὀλίγη λιθάς, ἄκρον ἄκρον».

Μὰ μέσα στὴ λιγοστὴ **λιβάδα** τούτῃ ἀντιφεγγίζει ὁ οὐρανός. Τὸ φίλτρο πρὸς τὴ μητέρα, τὸ μεθύσι ἀπὸ τὴ γυναίκα, ἀπάνω ἀπ' ἕλα ἢ λατρεία πρὸς τὴν πατρίδα, ἡ λατρεία τοῦ θανάτου, τοῦ μεγάλου **ἀγαθοῦ**, οἱ αἰώνιες πηγές τοῦ λυρισμοῦ εἶναι καί τῶ μικροκάμωτων τραγουδιῶν τοῦ βρυσούλες. Ὁ ποιητής, μὲ ἕλο τὸ καθρέφτισμα στὸ στίχο

τοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλύκας, μὲ ἕλο τοῦ τὸν πόθο τῆς ἐνέργειας, αἰσθάνεται τὸ δάγκωμα τῆς φιλοσοφικῆς ἀπαισιδοξίας : Ὁ κόσμος εἶναι πλανερὸ μαγνάδι—στολισμένο μὲ ρόδα καί μὲ βέργια....

Σ' ἕλο τ' ἄπειρο μ' ἄγρια βασιλεύει
Μέδουσας κεφαλὴ κἀνοκλῆ Μοῖρα.
Στῆς πίκρας τὴν πεντάμορφη πλημμύρα
Μόν' ἢ Ὀμορφιά γιὰ λίγο ἀντιπαλαίβει.

Καί μέσα στὸν πανηγυρικὸ λυρισμὸ τοῦ σονέτου, ποῦ κλεῖ μέσα του διπλωμένα, ἔτοιμα γιὰ πέταμα στὰ τετράπλατα, τὰ φτερούγια τῆς ᾠδῆς, κάποιοι στίχοι μοσκοβολισμένοι ἀπὸ τὴν πῶς ἀπάλῃ, τὴν πῶς ἐσώψυχη, τὴν πῶς σιγαλόφωνη συντριβή.

«Χρυσομάννα.... καί σέβαν' ἀλαριάζεται τὸ πρᾶο—ἄρρωστο ἀνάδλεμμά σου σὰ νὰ ἐρώτα—θὰ χαροῦμε ἄλλην ἀνοιξὴ σὺν πρῶτα ;» Ἡ τὸ ἀριστούργημα τῆς «Ἀθήνης». Ποιηματάκι καταπληχτικὸ γιὰ τὴν πρωτοτυπία στὴ σύλληψη, τὸ βάθος στὸ αἶσθημα, τὴν τελειότητα στὴν ἐχτέλεση. Ἰδέα ὀνείρου καί ρίμα καλαμπουριοῦ (σὺν ἕλα τοῦ σχεδόν). Κάτι ἀπολλώνια ἐμπνευσμένο, μὰ καί ὑπομονετικὰ δουλεμένο ὅσο δὲν παίρνει ἄλλο, κάτι ποῦ πολὺ θὰ στενοχωρήσῃ ἐκείνους ποῦ δὲν μποροῦν νὰ συνταιριάσουν τὴν ποιητικὴν εἰλικρίνεια παρά μὲ κάποια δόση τεχνικῆς ἀφροντισίας· δόγμα, κατὰ τὴ γνώμη μου, κάπως ἀψυχολόγητο. Ἀπεναντίας, ἡ εἰλικρίνεια θὰ κἀνῃ τὸν τεχνίτη νὰ φροντίξῃ καί γιὰ τὰ ἐλάχιστα τοῦ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς του γεννημένου ἔργου του· ἢ, καλλίτερα, γιὰ τὸν τεχνίτη δὲν ὑπάρχουν ἔγνοιες μεγάλες καί μικρές· ὅσο καθαρότερη ἡ συνείδησή του, τόσο δυσκολώτερ' ἀναπαύεται εὐχαριστημένος· τόσο ὑπομονετικώτερα δουλεύει τὴν ἰδέα του. Εἶναι καί ζήτημα ἠθικῆς ἀκόμα γιὰ κείνον, ἔχι ὁμορφίᾶς μονάχα, ἢ τέχνης του. Ὁ χαρακτήρας τοῦ Μαβίλη, ὁ ἴσα καί βαθιὰ ξεχωρισμένος, δείχνεται καί στὴ γλώσσα τοῦ στίχου του. Γλώσσα τεχνικὰ πλεμένη, μὰ πάντ' ἀποφασιστικὰ καί σ' ἔρεα ἀκουμπισμένη στὴ λαϊκὴ γλώσσα· δὲν ἀποφεύγει κἀνένα λαϊκισμό ἀπὸ τοὺς πῶς ἄκρατους, ἔταν ἢ ἀνάγκη τὸ καλῆ, δὲ φοβᾶται καμιά λέξη καί καμιά φράση ἀπ' ἕσες βαπτίζονται **μαλλιαρισμοί**. Γλώσσα πανελλήνια μὲ κάτι σὺν πλούμισμα ντοπιολαλιᾶς κορυφατικῆς· γλώσσα μὲ χαραχτήρα.

Γιατὶ ὁ Μαβίλης εἶναι **δημοτικιστικῆς**. Καί τὸ σπουδαιότατο τοῦτο ψυχολογικὸ τοῦ γνώρισμα, ἀχώριστο ἀπὸ τὴν ἠρωϊκὴν του ὁρμή, δὲν ξέρω γιατί τὸ λησμονήσαν, μέσα σὲ ἕλο τους τὸ θαυμασμὸ πρὸς τὴ μνήμη του, οἱ νεκρολόγοι του. Ἴσως γιὰ νὰ μὴν πειράξουν πρόσωπα, καί γιὰ νὰ μὴν ταραξοῦν πράγματα ποῦ θὰ τοὺς ζαλίζουν. Μὰ ὁ Μαβίλης ἀρχίσε

στό «Ρήγα Φεραίο» τῆς Κέρκυρας μ' ἓνα βροντερό μανιφέστο κατὰ τοῦ δασκαλισμοῦ, καὶ τέλειωσε, στὸ στάδιο τοῦ λόγου, ἀθλητῆς, μὲ τὴ δημηγορία του στὴ Βουλὴ, κατὰ τὶς ἀξέχαστες συνεδρίες γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Ὅσα τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες ἀκουστήκανε ἀπὸ στόματ' ἀσύδοτων βουλευφόρων, μὰ τυφλῶν καὶ ἀσυνείδητων πολέμιων τῆς ιδέας, ντροπιάζουσε κατάδραθα τὴν κοινβουλευτικὴ μας ἱστορία. Μέσα στὴ λύσσα τῶν ἀστόχαστα φανατισμένων, μαζὶ μὲ λιγοστοὺς ἀξιοτίμους βουλευτῆς, ποὺ εἶτανε σὰν ἐξαίρεση τοῦ κανόνα, ὁ λόγος τοῦ Μαβίλη σ' ἐφερνε νὰ φωνάξῃ : «Νά ! ἓνας ἄνθρωπος !» Ἡ ταπεινὴ μου γνώμη εἶναι πῶς μῆτε οἱ λιγοστοὶ καλοπροαίρετοι, μῆτε ὁ καλοσυνείδητος εὐγενικώτατος ποιητῆς χτυπήσανε, καθὼς θὰ ἔπρεπε, **στὰ ψαχνὰ** μὲ τὰ βόλια τους. Γιὰ τοῦτο, μὲ ἔλε μου τὸ θαυμασμὸ καὶ πρὸς τὸ βουλευτὴ Μαβίλη καὶ μὲ ἄλλη τὴ συγκίνηση ποὺ μοῦ προξενεῖ ἡ φωτεινὴ του παράσταση στὶς στιγμὲς ἐκεῖνες τὶς μαῦρες, βάζω ἀπάνω ἀπὸ τὸ βουλευτικὸ του λόγο καὶ θεωρῶ γιὰ πιδ ἀξιο «σύμβολο πίστεως» ἐνὸς δημοτικιστῆ, σὰν τὸ Μαβίλη, τὸ σονέτο ποὺ ἔστειλε κατὰ τὸ 1898 στὸ «Ἄστυ», γιὰ νὰ παντήσῃ στὴν ἐρώτηση τοῦ φύλλου «Ποῖος εἶναι ὁ πρῶτος τῶν ζώντων ποιητῶν». Ὁ Ἕλληνας ποιητῆς τὸν ἑλληνικὸ λαὸ στεφανώνει, ἢ Κερκυραῖος δίνει στὸ Μαρκοῦ τὰ πρωτεία, καὶ πολὺ σωστά, καθὼς ὕμνει τὸν Κογεβίνα καὶ τὸν Πολυλά, καθὼς θαυμάζει τὸν Καλοσογούρο καὶ τὸν ἀξιο του σὲ ἄλλα ὁμότεχνο, τὸν Κωνσταντῖνο Θεοτόκη, ὁ μεγαλόκαρδος, ἀξιος γιὰ νὰ ξαναπῇ τὸ στίχο τοῦ ξένου ἀοιδοῦ : admirer c'est grandir. Μὰ στὸ σονέτο τοῦ Μαβίλη, μὲ τὸ πολῦτιμο στεφάνι ποὺ προσφέρει, ἀξίζει, πιδ ξεχωριστά, τὸ σαῖττεμα ποὺ τινάζει κατὰ τοῦ δασκαλισμοῦ, μὲ χέρι ἀτρέμαχο, ἠχηρότατα :

Τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ μονάχου πρέκει
Βασιλικὸ τοῦ τραγουδιοῦ στεφάνι
Μὲ τὴ λαλιά του, ιδέες, νὰ ξαναῦφάνη
Στέργ' ἢ ἀρχαία Μοῦσα τὰ χρυσὰ τῆς ἔπη.
Βάσκαμα ἀχρεῖο τὴ δάφνη του δὲ σέπει
Ἠρωαῖωνες Μοῖρες ἔχουν τὴν μοιράνη,
Χολὴ δασκάλων δὲ θὰ τὴ μαράνη,
'Απ' τὰ εἰδωλά τους δὲ θὰ μείνη ρέπι.
Κι ἂν ἀλλουῶν τῆς Τέχνης τὸ παράσημο
Δώσῃ ὁ λαός, μὰ ὡς ρήγα θὰ φιλέσῃ
τὸ Μαρκοῦ, λογιάζω, τὸ Γεράσιμο
Ποῦ δὲ γεράζει. Ἡ Ποίηση ἄς βασιλέψῃ !
Μὲ γενικὲς ἀπόλυτες καὶ ἰσόκωλα
'Αντὶς νὰ πᾶμε ὁμπρός, πᾶμε πιστόκωλα !

Ἡ Ποίηση ἄς βασιλέψῃ ! Βαθιά χτυπᾷ τὸ μεγαλεῖο τοῦ διαλαλημοῦ τούτου. Θάξιζε νὰ τὸ γράψῃ ρητὸ τοῦ ἀρχοντικοῦ του οἰκόσημου, σύμβολο

τῆς ζωῆς του ὁ ποιητῆς. Ὁ Μαβίλης μοῦ θυμίζει τὸν Körner, τὸν ποιητὴ «τῆς Λύρας καὶ τοῦ Σπαθιοῦ», ποὺ ἠρωϊκὰ ἄφισε κάθε ἀνάπαψη, κ' ἔτρεξε καὶ πολέμησε κ' ἔζησε καὶ πηγήωθηκε, ὅσο ποὺ σκοτώθηκε σὲ μιὰν ἐφοδο, στὸν πόλεμο κατὰ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντα, κατὰ τὰ 1813. Ἀνίσως δὲν ἔχω λάθος, ἡ καλλιτεχνικὴ ἀξία τῆς ποίησης τοῦ γερμανοῦ δὲ στέκεται στὸ ὕψος τῆς ἀξίας τοῦ ἑλληνα ὁμοτέχνου του. Μὰ ξεχωρίζω μιὰν οὐσιαστικὴ ἀναλογία. «Ὁ Κέρνερ — εἶπε κάποιος κριτικὸς — εἶταν τὸ πνεῦμα τοῦ Σίλλερ ποὺ ξανάζησε καὶ μέρος ἔλαβε στὸν πόλεμο κατὰ τοῦ καταχρητῆ». Καὶ στοὺς χάζομαι : ὁ Σίλλερ πέθανε νοικοκυρεμένα στὸ κρεβάτι, μὰ γέννησε τὸν Κέρνερ. Ἐτοὶ ὁ Σολωμὸς γερρασμένος πέθανε στὸ νησί του, μὰ γέννησε τὸ Μαβίλη. Ἐτοὶ ὁ μέγας ποιητῆς, ὅπως καὶ νὰ ζήσῃ, δουλεύει γιὰ κάθε εἶδος ἐνέργειας.

Ὁ θάνατος τοῦ Μαβίλη ἔδραλε μιὰν ἀτίμητη σελίδα στὴν ἱστορία τῆς νέας μας λογοτεχνίας. Ἡ νέα ἑλληνικὴ ποίηση δὲν εἶναι φτωχὴ σὲ μάρτυρες καὶ σὲ ἥρωες ἢ φτώχεια, ἢ ἀρρώστια, ἢ τρέλα, ἢ πρόληψη, τὸ βόλι, ζωὴ καὶ θάνατος ταιριάσανε γιὰ νὰ τοὺς πλάσουν. Κι ὅταν ἀπὸ ψηλὰ ξαγναντεύουμε τάντικείμενα, δύσκολα ξεχωρίζουμε τὰ σύνορα τοῦ μαρτύριου καὶ τοῦ ἠρωϊσμοῦ. Ὁ Κερκυραῖος ἰδεολάτρης μὲ διπλὸ στεφάνι, τοῦ μάρτυρα καὶ τοῦ ἥρωα, μοῦ παρουσιάζεται. Πολὺ σωστά μοῦ παρατήρησε σοφὸς φίλος πῶς ἔπρεπε ὁ θάνατός του ξεχωριστὰ νὰ τηλεγραφηθῇ στὰ εὐρωπαϊκὰ φύλλα, σὰν κάτι ποὺ θάνῳψωνεν ἀκόμα περισσότερο τὴ ἠθικὴ τῆς πατρίδας ὄλης. Γιατὶ ἀγνάντια μὲ τὴν Εὐρώπῃ τὴν πολιτικὴ καὶ τὴ στρατιωτικὴ, ἢ διανοητικὴ Εὐρώπῃ μιὰ δύναμη εἶναι. Κ' ἓνας ὕμνος τοῦ Μιστράλ μπορεῖ νὰ βαραίνῃ μέσα στοὺς κύκλους σὰν ἓνα κάρδι.

Θυμάμαι πῶς διάβασα κάποτε κάπου ἓναν ἀπόλογο τοῦ Ψυχάρη βαθιόνητο, δυὸ τρία λόγια μονάχα : Σὲ μιὰ μεγάλη συμμάζωξη ἀνθρώπων, ζητούσαν ἓναν ἄνθρωπο πρᾶχτικό. Σηκώθηκε ὁ Ποιητῆς.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

— Ἡ «Λήθη» του ἔχει μεταφραστῆ Γαλλικὰ ἀπὸ τὸν κ. P. Baudry καὶ δημοσιεύτηκε στὸν ἀριθ. 423 (σελ. 98) τοῦ «Νουμᾶ».

— Τὸ περασμένο Σάββατο τοῦ γέννηκε ἀρχιερατικὸ μνημόσυνο στὸν Ἄη Γεώργη τὸν Καρύτση ἀπὸ τοὺς φίλους καὶ θαυμαστῆς του. Εἶτανε στὸ μνημόσυνο ὅλοι οἱ Ὑπουργοὶ καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι, καθὼς καὶ ὅλοι σκεδὸν οἱ λόγιοι. Ἐνα ὄραιο στεφάνι κατάθεσε καὶ ὁ Ἐκπ. Ὁμιλος «στὸν ἰδρυτῆ του», καθὼς διαβάσαμε πᾶνου στὶς πλατεῖες του κορδέλες. Ὅταν τοῦ γίνε ἀπὸ τὸν Ἐκπ. Ὁμιλο τοῦτες τὶς μέρες καὶ φιλολογικὸ μνημόσυνο.

ΜΕ ΤΟΝ ΗΡΩΑ — ΠΟΙΗΤΗ

Τὸ Μαβίλη τὸν εἶδα γιὰ στερνὴ φορά, δυὸ τρεῖς
μέρες πρὶ φύγει, ἓνα δειλινό, στὴν ὁδὸ Σταδίου,
ἀνικρῶ στὸ Ἄρσάκειο.

Κατέβαινα κι ἀνέβαινε κι ἀνταμωθήκαμε ὄξω
ἀπὸ τοῦ Χρυσικόπουλου. Φοροῦσε τὴ στολὴ τοῦ Γα-
ριβαλδινοῦ λοχαγοῦ, ποὺ τόσο τοῦ καλίστεκε στὴν
ἀρχοντικὰ κορμωσιασὰ του.

Εἶτανε ἡ δεῦτερη φορά πρὶ τὸν ἔβλεπα μὲ τὴν
κόκκινη στολὴ, τὴ Γαριβαλδινή. Τὴν πρώτη φορά
τὸν εἶδα ἓνα πρωΐ, τὴν ὥρα ποῦ θγαίνε ἀπὸ τὸ «Κεν-
τρικὸ Ξενοδοχεῖο» καὶ δὲ βαστάχτηκα, χαμογέλα-
σα. Σὰ νὰ πειράχτηκα.

— Γιατί γελᾷς ; μὲ ρώτησε κάπως αὐστηρά.

— Δὲ γελῶ, ἔτσι ξαφνιάστηκα, πῶς νὰ σ'τὸ πῶ;

Τούτη τὴ φορά δὲ γέλασα. Τὸν χαιρέτησα σο-
δαρά. Μὲ σταμάτησε.

— Καὶ νὰ ἴδεις ποὺ σὲ ἤθελα ! μοῦ εἶπε. Καὶ
λογάριάζα μάλιστα νὰ περάσω κι ἀπὸ τὸ γραφεῖο
σου πρὶ φύγω....

— Πότε φεύγεις ;

— Αὔριο μεθαύριο....

— Γιὰ τὴ Μακεδονία ;

— Θαρρῶ γιὰ τὴν Ἠπειρο.... Θὰ πάμε νὰ λευ-
τερῶσουμε τὰ καημένα τὰ βουνὰ ποὺ ἀπὸ τὰ παι-
διάτικα τὰ χρόνια τὰ βλέπω ἀπὸ τὴ Σπανιάδα μας
σπλασωμένα....

Ἦρεμα, σιγανά, σὰν ἀπὸ μέσα του, χαμογελα-
στὰ μοῦ τᾶπε τὰ λόγια αὐτά, μὰ μοῦ κάμανε βα-
θειὰ αἴσθησι, δὲν ξέρω γιατί, ἔτσι σὰν τραγοῦδι
λιγερῶ τὰ πῆρα. Μοῦρθε νὰν τοῦ πῶ :

— Ξακολούθα το, γιατί τ'εκοφες ἔτσι ἀπότομα
τὸ τραγοῦδι σου ;

— Ἄ, ναί ! μοῦκανε ξάφνω, ὅστερ' ἀπὸ μικρὴ
σιωπή. Νά, τί σ' ἤθελα. Μιά παραγγελιὰ νὰ σ' ἀ-
φρίσω φεύγοντας....

— Ὅ,τι θέλεις....

— Στὰ στενογραφημένα πραχτικὰ τῆς Βουλῆς
τυπώθηκε (δὲν καλοθυμάμαι τώρα ἂ μοῦπε **τυπώ-
θηκε ἢ θὰ τυπωθεῖ**) ὁ λόγος ποῦ θγαλα στὴ Βου-
λὴ γιὰ τὸ Γλωσσικὸ Ζήτημα καὶ μοῦ εἶπανε πῶς
κάπια μέρη μοῦ τᾶχουνε ἀλλάξει, παραμορφώσει.
Νὰ ζητήσεις λοιπὸν ἓνα ἀντίτυπο ἀπὸ τὸν κ. Ζαβι-
τοιάνο ἢ ἀπ' ὅπου ἄλλοῦ θέλεις, νὰ παραβάλλεις τὸ
λόγο μου μὲ τὸ κείμενο ποὺ τυπώθηκε στὸ «Νουμᾶ»
καὶ ἂν ἔχουν τίποτ' ἀλλάξει, νὰ βγεις νὰ διαμαρτυ-
ρηθεῖς. Ὁ λόγος μου ὁ σωστὸς εἶναι κείνος ποὺ τυ-
πώθηκε στὸ «Νουμᾶ», γιατί θυμάσαι, μπροστὰ σου
τονὲ διέρθωσα, στὸ «Ξενοδοχεῖο τῶν Ἀθηνῶν», ποῦ-

μενα τότε, πάνου στὸ ἐπίσημο στενογραφημένο κεί-
μενο ποὺ μοῦκανε στείλει ἀπὸ τὴ Βουλὴ. Τὴν ὥρα
ποὺ τονὲ διέρθωνα εἶτανε μπροστὰ ὁ κ. Ζαβιτοιάν-
νος κι ὁ κ. Κογεβίνας, εἶχ' ἔρθει κι ὁ κ. Πετροκόκ-
κινος.... Θὰν τὰ θυμάσαι ὄλ' αὐτά....

— Βέβαια καὶ τὰ θυμάμαι....

— Ἔχω τὸ λόγο σου λοιπὸν ;

— Καὶ ρωτᾷς ;

Κουβεντιάζοντας, ἀνεδοκατεβαίναμε μὲ σιγανὴ
περπατησιὰ στὸ πεζοδρόμι, ἀπὸ τοῦ Χρυσικόπουλου
ἴσαμε τὸν Ἄρειο Πάγο. Μιλοῦσαμε γιὰ διάφορα ζη-
τήματα, ἀνακατωμένα, γιὰ ποίηση, γιὰ πολιτικά,
γιὰ τίς νίκες τοῦ στρατοῦ μας. Στὴν κουδέντα μας
ἀπάνου θυμήθηκε τὰ σονέτα του.

— Δὲ θὰ σοῦ τὸ συχωρέσω ποτέ, μοῦ εἶπε μὲ τὸ
δλοφώτεινο καὶ ὀλόγλυκο χαμογέλιο του, τὸ κακὸ
ποὺ μοῦκαμες, νὰ δημοσιέψεις τὰ μακαρίτικα ἐκεῖ-
να σονέτα μου στὸ «Νουμᾶ» μὲ φαρδιὰ πλατιὰ τῶ-
νομά μου....

Τοῦ θύμησα καὶ γὼ κείνο ποὺ μοῦγραφε πρὸ
χρόνια, ἔταν τοῦ ζήτησα τὴν ἄδεια νὰ ξανατυπώσω
ἀπὸ τὴν «Τέχνη» στὸ «Νουμᾶ», τὰ σονέτα του,
ποὺ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς νέους δὲν τᾶχανε διαβάσει καὶ
τὰ λαχταροῦσανε.

«Καλότυχοι οἱ νεκροὶ ποὺ λημονάνε
τὰ σονέτα τοῦ Μαβίλη....»

μοῦγραφε τότε ἀπὸ τοὺς Κορφοῦς καὶ μοῦ δῆλωσε
ρητὰ πῶς θὰ κόψει κάθε σκέση μᾶζ' μου ἂν τὸ κά-
μω «αὐτὸ τὸ ἀνοσιούρηγμα».

Ἀν ἤθελε νὰ γίνεται κουδέντα γιὰ τὰ σονέτα
του, στενοχωριότανε, μερικὲς φορές μάλιστα καὶ σὰ
νὰ θύμωνε, μὰ κάποτε κάποτε παρασερνότανε ἀπὸ
τὴν κουδέντα καὶ μιλοῦσε γι' αὐτὰ, κι ὅχι μόνο μι-
λοῦσε μὰ καὶ τὰ κριτικάρειε ὁ ἴδιος. Γιὰ τὸ «Ex-
celsior» μοῦχε μιλήσει κι ἄλλοτε, μοῦ μίλησε καὶ
τότε.

— Τὸ βρήκανε σκοτεινὸ κι ἀκατανόητο ἄμα
τυπώθηκε στὴν «Τέχνη» κι ὅμως εἶναι πολὺ ἀπλὸ
καὶ πολὺ κοινὸ ποίημα. Δὲν εἶχανε κι ἄδικα. Ἐκεῖ-
νη μάλιστα ἡ **Νίμπρο** τοὺς τὰ παραμπέρδεψε. Τὴν
παίρνανε γιὰ τὴν Ἰμβρο, τὸ νησί. Ἡ Νίμπρο εἶ-
ναι ἓνα χωριὸ στὴν κορφή στὰ Λευκὰ ὄρη τῆς Κρή-
της κι ἀνέδηκα κει πάνου στὰ Θί, στὴν ἐπανάστα-
ση, μὲ ἄλλους συντρόφους. Τᾶνέβασμα εἶναι κουρα-
στικό, περπατᾷς ὥρες σ' ἓνα φαρᾶγγι, γιομάτο χα-
λίκια μυτερὰ, ἀπὸ ἄνα μονοπάτι στενὸ, ποὺ ἓνας πί-
σω ἀπ' τὸν ἄλλονε παγαίνει, μενοσχοῖνι. Πάνου στὴ
Νίμπρο μᾶς καλοδέχτηκα μιὰ εὐγενικὰ Κρητικο-
πούλα, ἡ ἀδερφή τοῦ Συνταγματάρχη Μανουσουλ-
νάκη καὶ μᾶς πρόσφερε κρῦο νερὸ κρούσταλλο νὰ

ὕγρανουμε τὰ ἠλιοφρυμένα χεῖλια μας. Οἱ ἄθροποι κει πάνω εἶναι ἀληθινὰ «ἀγάλματα θεῶν ζωντανεμένα». Τέτια ἐντύπωση μοῦ κάμανε. Τὸ σονέτο τῶ γραφα στοῦ βαπόρι, φεύγοντας ἀπὸ τὴν Κρήτη.

Εἶπαμε κι ἄλλα καὶ χωριστήκαμε. Αὐτὸς ἀνέβαινε πρὸς τὸ Σύνταγμα, ἐγὼ κατέβαινα πρὸς τὴν Ὀμόνοια. Δὲ θᾶχα προχωρέσει οὔτε πέντε βήματα, πού τὸν ἄκουσα νὰ μὲ φωνάζει. Στάθηκα.

— Ἄκουσε, μοῦ λέει ζυγώνοντάς με. Μὴν ἀμελήσεις αὐτὸ πού σοῦ εἶπα. Νὰ διαμαρτυρηθεῖς γιὰ τὸ λόγο μου. Ἐγὼ στὸν πόλεμο πάω, μπορεῖ καὶ νὰ μὴν ξαναγυρίσω....

Κι αὐτὸ χαμογελώντας μοῦ τῆπε.

— Δὲ βαριέσαι, τοῦ ἀποκρίθηκα. Καὶ θὰ ξαναγυρίσεις, καὶ θὰ νὰ ξαναποῦμε, καὶ θὰ διαμαρτυρηθεῖς ὁ ἴδιος γιὰ τὸ λόγο σου. Δὲν ἔχεις ἀνάγκη ἀπὸ ἀντιπρόσωπο.... Καλὴ ἀντάμωση.

— Στὰ 97 δυὸ φορές πληγώθηκα. Μιὰ στὴν Κρήτη καὶ μιὰ στὴν Ἡπειρο. Αἶ, τρεῖς καὶ ζαβολιὰ τώρα....

Καὶ μοῦσφιξε τὸ χέρι, ἀλοίμονο, γιὰ στερνὴ φορά. Γιὰ ὦρα πολλὴ συλλογιζόμουν τὰ λόγια του καὶ στοῦ μυαλό μου εἶχε σφηνωθεῖ τούτη ἡ σκέψη: Ὁ Μαβίλης δὲν τὴ φέρεσε τὴ στολὴ τοῦ Γαριβαλδινού γιὰ νὰ παίξει. Ὅ,τι ἀγγίζει ὁ ὑπέροχος αὐτὸς ἄθροπος, τ' ἀγιάζει. Θὰ τὴν ἀγιάσει λοιπὸν καὶ τὴ στολὴ τοῦ Γαριβαλδινού μὲ κάτι ὠραῖο. Καὶ γι' αὐτὸ ἅμα ἄκουσα πῶς σκοτώθηκε, δὲν ξαφνιάστηκα.... Δὲς καὶ τὸ περιμένα νὰν τάκούσω.... Ὁ Μαβίλης πῆγε στὸν πόλεμο γιὰ νὰ σκοτωθεῖ.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ

ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΤΗΣ "ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ", ΤΟΥ ΠΟΥΛΛΗ

τῆ δημοσιευμένη ἀπὸ τὸ Μαβίλη στοῦ «Ρῆγα Φεραῖο» τῆς Κέρκυρας. (Φύλλο τῆς 12 Αὐγούστου 1884)

.....«Ἐὰν παρατηρήσωμεν μετὰ προσοχῆς τὸν κοινὸν τοῦ λαοῦ ἄνθρωπον, βλέπομεν αὐτὸν οὐχὶ σπανίως ὑψούμενον ὑπὸ τῆς ἐντυπώσεως ἀντικειμένων χαρᾶς ἢ λύπης, ὑπὸ τῆς ἐντυπώσεως σπουδαίων συμβάντων ἢ μαγικῆς τῆς φύσεως θέας. Ἡ ψυχικὴ αὕτη μέταρσις ἐκδηλοῦται πρῶτον διὰ τῆς ἐξαιρετικῆς χάριτος καὶ σεμνοπρεπειᾶς τῶν κινήσεων τοῦ σώματος καὶ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου, δεῦτερον καὶ κυριώτερον διὰ τῆς γλώσσης. Αυτόματως ἐπιζητεῖ τὴν κυριολεξίαν, ἐκλέγει ἐκ τῶν προχειρῶν αὐτῷ λέ-

ξων τὰς περιεκτικωτέρας νοήματος καὶ κατασκευάζει ἐξ αὐτῶν φράσεις βραχείας καὶ ἰσχυρᾶς ἵνα συντόμως καὶ συντόμως δυναθῆ νὰ μεταδώσῃ πᾶν ὅ,τι αἰσθάνεται μὴ ἀρκούμενος δὲ πολλάκις εἰς τὰς ὑπαρχούσας πλάττει κατ' ἐμφύτους αὐτῷ κανόνας λέξεις νέας καὶ ἐξ αὐτῶν νέας φράσεις, αἵτινες προῖοντος τοῦ χρόνου μεταβαίνουσαι ἀπὸ στόματος εἰς στόμα γίνονται τέλος κτῆμα ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὰς λέξεις καὶ φράσεις, συμβαίνει εἰς ἰδιαιτέρας περιστάσεις, καὶ εἰς τὰς παροιμίας καὶ εἰς τὰ δημῶδη ἄσματα. Καὶ ἐκεῖ ὀφείλει ὁ συγγραφεὺς νὰ ζητήσῃ τὴν ποιητικὴν γλῶσσαν τοῦ ἔθνους του· ἐκεῖ, καὶ ὅπου τῷ εἶναι δυνατόν οὐχὶ ἀλλαχοῦ, δεόν νὰ ἀνθολογήσῃ, (ἄς προσέξωσι τὰ ἐπιστημονικὰ ἔμβρυα!) νὰ ἀνθολογήσῃ ὁ ποιητῆς ἢ ὁ μεταφραστῆς ποιήματος· ἐκεῖ νὰ ἀνεύρῃ τὰς λέξεις ἐκείνας, ἄς ἀφοῦ πρότερον θέλει βαπτίσῃ εἰς τὴ διπλῆ κολυμπήθρα τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς φαντασίας, ὅστερον θέλει μεταχειρισθῆ ἵνα πλάσῃ ἔθνους αὐτὸς ἔνθεον καὶ τὸ καλλιτέχνημα, τὸ ὅποιον θέλει περιέχει τὴν ὑψίστην αἰσθητὴν φανέρωσιν τοῦ Ἀληθοῦς, τὴν ὀνομαζομένην Καλὸν ἰδεῶδες. Ἐὰν δὲ πρὸς τοῦτο μὴ ἀρκῆται εἰς τὴν πρόχειρον ὕλην, ἐπιτρέπεται αὐτῷ, ὄντι κατόχῳ τοῦ θησαυροῦ τῆς γλώσσης του, νὰ πλάσῃ νέας λέξεις ἢ νέα σύνθετα, νὰ εὐρύνη τὴν ἔννοιαν τῶν ὑπαρχουσῶν λέξεων, μηδέποτε ὁμως ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τοῦ πνεύματος τῆς γλώσσης, καὶ νὰ ἀρυσθῆ ἐξ ἀρχαιοτέρων φάσεων αὐτῆς ὅσα νομίζει ὅτι θέλουσι συγχωνευθῆ εἰς τὸ ὄλον ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἁρμονία. Αὕτη ἡ πορεία τῶν ξένων ποιητῶν, πολλοὶ τῶν ὀπίων ἠτύχησαν νὰ εὕρωσι τεθησαυρισμένην ἕλην τὴν γλωσσικὴν ὕλην τοῦ ἔθνους τῶν ἐν τοῖς λεξικοῖς. Αὕτη ἡ πορεία τοῦ ἡμετέρου Σολωμοῦ, ἡς καρποὶ ὑπῆρξαν τὰ ἀθάνατα ἀποσπάσματα τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων καὶ τοῦ Πόρφυρα....

.....Πόσον ἤθελες οἰκτερῆ ἡμᾶς, ἀθάνατε Σολωμέ, πόσον ἤθελες οἰκτερῆ τὴν πατρίδα σου, ἐὰν ἐδλεπες, ὅτι οἱ Σοφολογιώτατοι ἐκείνοι εἰς τοὺς ὀπίους σὺ εἶδες τὴν εἶδησιν ὅτι τὸ βασιλεῖόν των ἐτελείωσε μὲ τῶν Τούρκων τὸ βασίλειο, ἐὰν ἐδλεπες ὅτι οἱ ξύλινοι ἐκείνοι τύραννοι βασιλεύουσιν ἐτι καὶ ἐξακολοθοῦσι φωτίζοντες μὲ μιὰ φούχτα σιδήρη στὰ μάτια τὸ ταλαίπωρον Ἑλληνικὸν ἔθνος! Ἴδου καὶ πάλιν προσπαθοῦσι νὰ ἀποδείξουν ὅτι οἱ στίχοι σου εἶναι ἐσφαλμένοι· ἐσφαλμένοι ἄρα καὶ οἱ στίχοι τοῦ Βηλαρᾶ, τοῦ Μαρκοῦ, τοῦ Ζαλακώστα, τοῦ Λασκαράτου καὶ τοῦ Τυπάλδου. Ἐσφαλμένα τὰ ἑλληνικὰ δημοτικὰ ἄσματα καὶ τὰ ἀριστοργήματα τῶν Ἰταλῶν καὶ Ἰσπανῶν. Καὶ διατί; Διότι περιέχουσι συνιζήσεις. Ἡ συνιζήσις, ἰδοὺ ἡ

γάγγραινα ή καθιστώσα ἀηδή και ἀποτρόπαια τὰ ποιήματα τοῦ Δάντου, τοῦ Πετράρχου, τοῦ Ἀριστοῦ, τοῦ Φωσκόλου, και τὴν Ἰλιάδα τοῦ Μόντη !...

ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΗΜΗΣ «ΕΛΕΩΝΩΡΑΣ» ΤΟΥ ΒÜRGER

(Τὰ κομμάτια ποὺ δημοσιεύουμε ἀμέσως παρακάτω περιέχονται ἀνόνημα στὸ βιβλίον τοῦ Ἰακώβου Πολυλά γιὰ τὴ «Φιλολογική μας Γλώσσα», τὸ τυπωμένο στὰ 1892 «Τῆς Ἐλεωνώρας τοῦ Bürger, γράφει ὁ σοφὸς κριτικὸς, δύο ἔγιναν ἔμμετροι μεταφράσεις, ἡ πρώτη τοῦ κ. Κ. Ἀγγέλου Βλάχου, ἡ δευτέρα νέου συμπατριώτου μας, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὴν ἐκτίμησίν μας, θέλει καταλάβει ἔξοχον θέσιν εἰς τὴν φιλολογίαν μας». Βάζονται ὕστερα στὴ γραμμὴ, γιὰ τὴ σύγκριση, καὶ ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μετάφραση, τὰ κομμάτια, και στὸ τέλος ἐξακολουθεῖ ὁ Πολυλάς: «Ἐπαρβαλάμεν ἔμμετρον μετάφρασιν, τὴν ὁμοίαν γυμνασμένον ἤδη στιχογράφος ἐφιλοτέχνησε τὸ 1863 και ἀνεδημοσίευσεν τὸ 1875, μὲ ἔμμετρον μετάφρασιν νέου πρωτοκείρου, ὁ ὁποῖος τὴν σήμερον ἀναγνωρίζει τὰς ἀτελείας τοῦ φιλολογικοῦ του ἐκείνου γυμνάσιμος. Καὶ ὅμως ποῖος δὲν αἰσθάνεται εἰς τὴν δευτέραν ταύτην ἐμνησίαν λακταριστὴν ζωὴν, ποῖος δὲν αἰσθάνεται εἰς τὰς ἀναφερομένας στραφὰς τὸ ἴδιον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον προξενεῖ εἰς τὴν ψυχὴν μας αὐτὸ τὸ γερμανικὸν ἀριστοῦργημα;»

Καὶ ἄκου! ἀπ' ἔξω, τράπ, τράπ, τράπ, σὺν ἄλλοιο ἀντηχάει
ποῦ ταῖς δμπλαις χτυπάει,
και καβαλλάρης πέξενε με βρόντημ' ἀπ' τ' ἄτι
κοντὰ στὸ σκαλοπάτι.

Και ἀγρίν' ἀγρίκα! τὸ χαλκᾶ τῆς θύρας ποῦ σημαίνει
γλίν, γλίν, σιγά, σιγά.
Νά, μιὰ φωνὴ μέσα περνᾶ
ποῦ τέτοια λόγια κρένει.

Ὁ ἀγέρας εἰς τὸν πάλιουρα, κῶρη, ἄς φυσομανᾶ,
ἄφησ' τον νὰ βογγᾶ !
Νὰ μένω ἐδῶ δὲν ἤμπορῶ τὸ φτερνιστῆρι τρῖζει
και ὁ μαῦρος μου σκαλιζει.
Γλῆγωρα ντύσου, πέταξε πίσω μου ἐπάνου σάτι,
και σήμερα ἐκατὸ
μίλια σὲ πᾶω μακρὸν ἀπὸ ἴδῶ
στὸ νυμφικὸ κρεββάτι.

Γιὰ πές μου, πές μου, ἀγάπη μου, ποῦ ἔχεις τὸ κονάκι;
ποῦ, πῶς τὸ κρεββατάκι ;
— Μακρὸν μ' ἔξι σανίδια μεγάλα και ἄλλα δύο,
μικρὸ, ἦσιχο, κρὺο !—
— Εἶν' ἐκεῖ τόπος και γιὰ μέ;— Γιὰ σένα και γιὰ μένα.
Ντύσου και ρίξου εὐθὺς !
τοὺς καλεσμένους κεί θαυρῆς
ποῦ καρτεροῦν γιὰ σένα.

Ἡ ἀγαπημένη λυγερὴ μ' ἀσποῦδα εὐθὺς ἐντύθη
και σὰ καπούλια ἐχύθη·
ὡσὺν τὰ κρῖνα κάτασπρα τὰ δύο τῆς χέρια ἀπλόνει
και ἀγκαλιμιστὰ τὸν ζῶνει·
κ' ἔμπρός, ἔμπρός, φεύγουν, χῶπ, χῶπ ! ὁ περασμὸς
[βροντάει,

κ' ἐκεῖ ποῦ πιλαιοῦν,
τ' ἄτι και αὐτοὶ λεχομανοῦν,
χῶμα, φωτιά, ξεσπάει.

Μὲ σιδερένια κάγκελα ψηλὴ θύρ' ἀγναντεύει
κ' ἐκεῖ καβαλλικεύει
μὲ ὀρμὴν ἀκράτητη· βιτσιὰ στὰ μάνταλα χτυπάει
και ὅλα μαζί τὰ σπάει.
Πιετιῶνται τὰ θυροφυλλα και στὰ μνημούρια κείνοι
ἀνάμεσα περνοῦν.
Στὸ φῶς οἱ τάφοι ἀσπρολογοῦν
ποῦ τὸ φεγγάρι χύνει.

Και τώρα ἐκεῖ! γιὰ τῆρα ἐκεῖ! τί φορικτὸ θᾶμα ἐγίνη
μὲ μιὰς τὴν ὥρα ἐκείνη!
τοῦ καβαλλάρ' ἡ ἀρματωσιά, σὺν ὕσωνα χιλιασμένη
πέφτει κομματιασμένη·
γυμνὸ καύκαλο ἐγίνηκε ἡ κεφαλὴ του ὅλη,
σκέλεθρο τὸ κορμί,
δρεπάνι στὸ νῦ του κρατεῖ
και στᾶλλο μυντσαρόλι.

Ψηλὰ τὰ πόδια σήκονε τῆλογο ἐνῶ φυσοῦσε,
και σπίθες ἐπετοῦσε·
Και χουὶ! ξάφνου ἀπὸ κάτατης στῆς γῆς τὰ μαῦρα βιάθη
ἐβούλιαξε κ' ἐχάθη.
Οὔρλιασμ' ἄκουετ' ἀπὸ ψηλά, μέσα στὸ λίκκο ἠχάει
κλάψιμο ἀπὸ βαθιά,
και τῆς Λεωνώρας ἡ καρδιά
στὰ λοίστια σπαρτάει.

Στὴν ἐφημερίδα «Καιροὶ» (ὁ Δεκεβρ. σελ. 4, στήλη 3
δημοσιεύτηκε τὸ ἀκόλουθο τηλεγράφημα: «ΤΡΙΚΑΛΛΑ,
1 Νοεμβρίου. Ὁρθὸς εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν μετὰ τὴν χα-
ρακτηριστικὴν του γαλήνην ἐπολεμοῦσεν ὡς λέων.

»Μία σφαῖρα ἐτροπήσε τὰς παρεῖς του, ἀλλ' ὁ Μαβί-
λης ἐξηκολούθησε πολεμῶν γαλήνιος και ἐνθαρρύνων τοὺς
στρατιώτας του Δυστυχῶς ὁμως και δευτέρα σφαῖρα εἰ-
σελθοῦσα ἐντὸς τοῦ στόματός του κατέστρεψε τὸν λάρυγγα,
και ἡ αἰμορραγία ἐπῆλθεν ἀκατάσχετος, ἐν τούτοις ὁ Μα-
βίλης ἐπροχώρησεν μόνος πρὸς τὸ νοσοκομεῖον. Ὅταν δὲ
ἐφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λοφίσκου συνήνησε τὸν
στρατηγὸν Γαριβάλδην, ὅστις ἐσπευσεν εἰς βοήθειάν του.
Τότε ὁ Μαβίλης ἐνέτεινε κάθε του δύναμιν και ἐφθασεν
τὸν στρατηγόν, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐφώναξε·

— Ἐβίβα, Μαβίλη, ἐβίβα...

»Μόλις ἐπρόφτασε νὰ τοῦ σφιξῆ τὸ χέρι και ἔπεσε νε-
κρὸς.

— Μαζὶ μετὰ τᾶλλα ἔργα του τάνεκδοτα και οἱ φίλοι
του τὰ λογαριάζουν πολλὰ! βρίσκειται και μιὰ μετάφραση
του ἀπὸ τὰ Σανκριτικά. Τῆ μετάφρασή του αὐτὴ τὴν εἶχε
τάξει νὰν τὴ στείλει στὸ Σπύρο Ἀλιμπέρτη, ποῦ τοῦδε
δόσει τὸν περασμένο χειμῶνα και τὸ «Σαοῦλ».

Ο ΜΑΒΙΑΗΣ ΚΙ ΑΛΛΟΙ ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ ΛΟΓΙΟΙ ΜΕ ΤΟΝ κ. ΠΑΛΛΗ

[*Η φωτογραφία έγινε τον 'Απρίλη του 1905 στην Κορακιάνα της Κέρκυρας όταν είχε πάει ο κ. Πάλλης εκεί, και πρωτοτυπώθηκε στον αριθ. 147 του «Νουμά».*

Ο Μαβίλης είναι πάνου από τον κ. Πάλλη, ανάμεσα στον κ. Κεφαλληνό και στους κ. κ. Λεούλα (ζουγράφος) και Κ. Θεοτόκη].

Σ Ο Ν Ε Τ Ι Α

Α Ξ Ε Ι Ρ Α

(*Τυπωμένα στην «Τέχνη» 1898—1899 και ξανατυπωμένα στο «Νουμά» χρονιά Θ'. 1911, σελ. 87).*

ΑΝΕΜΟΜΥΤΟΣ

Ὁ κόσμος είναι πλανερό μαγνάδι
Κεντισμένο με ρόδα και με βάγια
Με ἥλιους και μ' ἄστρα που τὸ ἀπλόν' ἦ Μαγα
Ἀπάνου στῆς ἀλήθειας τὸ σκοτάδι.
Σ' ἀγαπούσαμε τόσο ἔρμω ρημάδι
Γιατὶ στὴ μέση ἀπ' τῆς ζωῆς τὰ μάγια
Στὴν ψυχὴ μας φανέρονες τὴν ἄγια
Τοῦ θανάτου θωριά, τὸν κρόον Ἄδη,
Τὸ τίποτε, και ἀνήξερα σὰ βάρθια
Τοῦ εἶναι μας ἐξύπναες μιὰ λαχτάρια

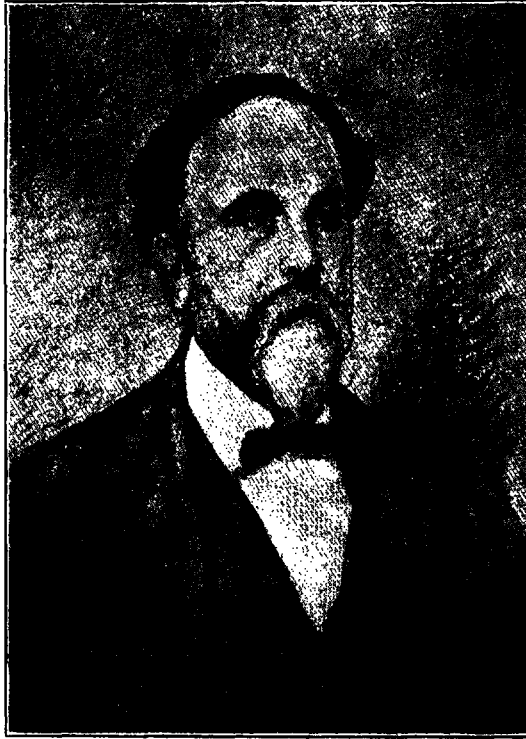
Νὰ γλυτώσουνε ἀπ' ὄλα μας τὰ πάθια,
Τὴν πικρὴ νὰ ξεορκίσουμε κατάρια
Τῆς ζωῆς και νὰ μπούμε μονομίας
Στ' ἄδυστα τῆς θεϊκῆς ἀνυπαρξίας.

ΚΑΡΔΑΚΙ

Τ' ἀγνωρα ρεποθέμελα τοῦ ἀρχαίου
Ναοῦ σὸ ἔρμω ἀκροθαλάσσιο πλάι
Χορταριασμένα κοίτονται. Γελάει
Γύρου ὁμορφάδα κόσμου πάντα νέου.
Και λέω που ἀκόμα ἀπ' τὴν κορφὴ τοῦ ὠραίου
Βουνοῦ στ' ἄσπρα ντυμένη ροβολάει
Ἡ ἀρχαία ζωὴ κι' ἀφτοῦ φεγγοβολάει
Λαμπρὸς ναὸς τεχνίτη Κερκυραίου.
Χρυσόνειρο, σὲ βλέπω γιατί μ' ἔχει
Μαγέψει τὸ νερό στὴν κρύα βρύση,
Που μέσαθε ἀπὸ τ' ἄγιο χῶμα τρέχει.
Ἔτσι κάποιος θεὸς θὰ τῶχει ὀρίσει·
Κι' ὁποιος ξένος ἐκεῖ τὸ χεῖλι βρέχει
Στὰ γονικά του πλάι δὲ θὰ γυρίσει.

Ο ΜΑΒΙΛΗΣ

1) Εικόνα του Ε. Ίωαννίδη. 2) Με στολή Γαριβαλδινού.

EXCELSIOR !

Κρύο κρυστάλλο νερό τὰ ἥλιοφρυσμένα
 Χεῖλια θ' ἰδράνη. Ἐβγενικιά ἀνθρωπότη
 Θὰ τοὺς φιλέψη πλούσιο φαγοπότη,
 Κορμιά ἀπ' τὴν πλήθια χάρη ἀλαφρωμένα,
 Ἄγάλματα θεῶν ζωντανεμένα
 Θάγναντέψουν στὴ Νίμπρο ἐκεῖ τὴν πρώτη
 Τῆς λευτεριάς ἀστραφτερῆ λαμπρότη,
 Τὰ στήθια θὰ χαροῦν τὰ πονεμένα.
 Καὶ ἀνηφοροῦν οἱ βλάμηδες λεβέντες
 Στ' ἀτέλειωτο φαράγγι ὄλο χαλίκι
 Μονοσκοῖνι μὲ γέλοια καὶ κουβέντες.
 Μὰ ἔχουν ποδάρια καὶ καρδιές τσελίκι.
 Μὰ τοὺς θεριέβει ἡ ἐλπίδα τοῦ θανάτου
 Μὲ τάγιασμένα διαφνοστέφανά του.

ΛΗΘΗ

Καλότρυχοι οἱ νεκροὶ ποῦ λημονᾶνε
 Τὴν πίκρια τῆς ζωῆς. Ὅντιας βυθίση
 Ὁ ἥλιος καὶ τὸ σούρουπο ἀκλουθήση
 Μὴν τοὺς κλαῖς ὁ καὺμός σου ὄσος καὶ νᾶναι.
 Τέτοιαν ὥρα οἱ ψυχῆς διψοῦν καὶ πᾶνε
 Στῆς λημονιάς τὴν κρυσταλλένια βρύση,
 Μὰ βούρκος τὸ νεράκι θὰ μαβρίση
 Ἄ στάξη γι' ἀφτὲς δάκρυ ὄθε ἀγαπᾶνε.
 Κι' ἂν πιοῦν θολὸ νερὸ ξαναθυμοῦνται,
 Διαβαίνοντας λειβάδια ἀπὸ ἀσφοδῆλι,
 Πόνους παλιούς ποῦ μέσα τους κοιμοῦνται.
 Ἄ δὲ μορφῆς παρὰ νὰ κλαῖς τὸ δεῖλι

Τοὺς ζωντανούς τὰ μάτια σου ἄς ὀρηνήσουν·
 Θέλουν, μὰ δὲ βολεῖ νὰ λησιμονήσουν.

ΚΑΛΛΙΠΑΤΕΙΡΑ

Ἄρχόντισσα Ροδίτισσα πῶς μπήκες ;
 Γυναῖκες διώχνει μιὰ συνήθεια ἀρχαία
 Ἐδῶθε». « Ἐχω ἓνα ἀνίψι, τὸν Εὐνλέυ,
 Τρεῖς ἀδέρφια γιὸ πατέρα Ὀλυμπιονίκες·
 Νὰ μὲ ἀφίσετε πρέπει, Ἑλληνοδίκες,
 Καὶ ἐγὼ νὰ καμαρώσω μὲς τὰ ὥραϊα
 Κορμιά, ποῦ γιὰ τὸ ἀγρίλι τοῦ Ἡρακλεῦ
 Παλαῖβουν, θιαμαστὲς ψυχῆς ἀντριέικες.
 Μὲ τὲς ἄλλες γυναῖκες δὲν εἶμαι ὁμοια·
 Στὸν αἰῶνα τὸ σόι μου θὰ φαντάζῃ
 Μὲ τῆς ἀντριᾶς τὰ ἀμάραντα προνόμια.
 Μὲ μάλαμα γραμμένος τὸ δοξάζει
 Σὲ ἀστραφτερὸ κατεβατὸ μαρμαῶρου
 Ἕγμος χρυσὸς τοῦ ἀθάνατου Πινδάρου.»

ΜΟΤΧΡΩΜΑ

Φυσάει τ' ἀεράκι μὲ ἀνάλαφρη φόρι
 Καὶ τὲς τριανταφυλλιές ἀργὰ σαλέβει·
 Στὲς καρδιές καὶ στὴν πλάση βασιλέβει
 Ρόδινο σούρουπο, ὥρα μυροφόρα,
 Χρυσὴ θυμητικῶν ὄνειρων ὥρα
 Ποῦ ἡ ψυχὴ τὴ γαλήνη προμαντέβει,
 Τὴν αἰώνια γαλήνη, καὶ ἀγναντέβει
 Σὰ γιὰ στερνή φορὰ κάθε τῆς γνῶρα

Ἀξέγαστη Ξανθὸς κριντραχήλες
 Ἀγάπες, γαλανὰ βασιλειμένα
 Μάτια ὄγρα καὶ φιλιὰ καὶ ἀνατριχίλες
 Καὶ δάκρυα πλάνια δῶρα ζηλεμένα
 Τῆς ζήτησος ποῦ ἀχνοσβύεται καὶ τελειώνει
 Σὺν τῷ θαμιπῷ γιουλι ποῦ ὀλοένα λυώνει.

Β' ΣΕΙΡΑ

(*Τυπωμένα στὰ «ΓΡΑΜΜΑΤΑ» τῆς Ἀλεξάνδρειας,
 Ἀύγουστος 1911 - Γεννάριος 1912*)

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Πέτα, Ἀγάπη, στὰ οὐράνια καὶ χαιρέτα
 τὴ μάνα μου καὶ δείχ' τῆς τὰ φτωχὰ μου
 Τοῦτα τραγοῦδια κ' ἔπειτα ἐδῶ χίμου
 βλογημένα, ἀπ' αὐτὴν ξανάφερέ τα·
 Μ' ἕνα χαμόγελό τῆς, χρύσόνε τα,
 καὶ σὺν πετράδια ἀτόφωτα, σὺν ἄμμον
 χρυσοῦ κλονιά, χαρὲς καὶ βάσανά μου
 θὰ γυαλίσουν μὲς στ' ἄτεχνα σουτέτα.
 Σὺν ἀλκόνια, Ἀγάπη, μὲ φτεροῦγες
 ἀπλωμένες διαβαίνεις ἰριδένια
 κατὰστρωτες μὲ φῶς ἀνάερες ροῦγες.
 Στῆς ζωῆς τᾶγριο πέλιο νεραϊδένια
 χωρίζεις κλοσύνη, ὅθε φωλιάζεις,
 καὶ μ' ὄνειρα οὐρνοῦ τὸ ἀσπρογαλιάζεις.

ΑΜΙΛΗΤΑ

Ποτάμι τρέχει ἡ Ἀγάπη καὶ ὅσο τρέχει
 πληθαίνει καὶ στ' ὀλόγλυκό τῆς αἷμα
 δείχνει τῆς εὐτυχιάς τὸ οὐράνιο ψέμι
 καὶ ὁ δρόμος τῆς, θιρρεῖς, σωμὸ δὲν ἔχει.
 Μὰ μπροστά τῆς χωρὶς νὰ τὸ παντέχη
 τοῦ πόνου ἡ πιζροθάλασσα στὸ βλέμμα
 ἀπλόνεται γεμάτη δάκρυα κ' αἷμα
 καὶ τὰ πάντα ρουφάει, τὰ πάντα βρέχει.
 Χρυσομάνα, ἔμαράθηκαν τὰ φύλλα
 καὶ χειμώνις πλαιόνει σὲ θωράω
 κατὰματα μὲ τρόμου ἀνατριχίλα.
 Καὶ σέναν' ἀλαφιάζεται τὸ πρῶο
 ἄρωστο ἀνάβλεμμά σου, σὰ νὰ ἐρώτα·
 Θὰ χερσὺμε ἄλλην ἀνοιξὴ σὺν πρῶτα ;

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΟΛΥΤΑΣ

Στὴν κορφή τῆς ζωῆς, ὅπου ροδίζει
 τῆς Λεφτεριάς ἀμόλευτος ἀγέρας
 καὶ σὺν ἦχος ἀθάνατης φλογέρας
 ἡ ποίηση, ἀηδόνι θεῖο, κολοκαρδίζει,
 ἄσκασες διαμυνθένιο μετερίζι
 καὶ στὴ μέση, ὁμορφιάς θάμα καὶ τέρας,
 ναὸ τῆς Μεγαλόψυχης Μητέρας
 ἔστησες ποῦ σὺν ἦλιος πορφουρίζει.
 Ποτὲ στ' ἀραχιασμένο βάραθρ', ὅπου,
 μὲς τῇ μοιχίᾳ καὶ μὲς τῇ φαρμακίᾳ,

ὀχιὲς κλωσσοῦν οἱ κάκητες τ' ἀθρώπου,
 ποτὲ δὲν ἐκατέβηκες κ' ἔκυλα
 ἢ φωνὴ σου βροντῆ κ' ἔκαμε σὰ φλόγα
 τοὺς πονηροὺς — μὰ τοὺς καλοὺς εὐλόγη.

ΧΑΡΡΙΣ

Χερουβικῆς χαρῆς χρυσὸς ἀθέρας
 Σὲ φλόγισε πατώντας τῆς Ἠπίρου
 Τὸ χῶμα, σὰ στὴν πλατωσιά τοῦ ἀπείρου
 Νᾶστραφτε ἀπὸ τὸ - ἐν τούτῳ νίκαι-ὁ αἰθέρας.
 Καὶ σὰ σὲ λάμψη παρουσίας δευτέρας
 Μ' ἀποκαλυπτικοῦ ἀγαλλίαση ὄνειρου
 Νᾶβλεπες στὸ βυθὸ τοῦ Παιμπονήρου
 Νὰ γρεμιστῆ ἡ Τουρκιά, τὸ ἀνίερο τέρας.
 Καὶ σὲ λόγου σου τότε ἔκαμες τάμα
 Νὰ φτάσης ὅπου αὐτὸς μόνος ξιμόνει
 Ποῦναι ποιητῆς καὶ μάρτυρας ἀτάμα.
 Τοῦ Ἀπόλλωνα ὄχι ἡ χάρη, ἡ δόξα μόνη
 Σοῦ λειπε τοῦ θανάτου — κ' ἕνα βόλι
 Σ' ἔστειλ' ἥρωα στὸ ἡλύσιο περιβόλι.

1897

ΝΙΚΟΣ ΚΟΓΕΒΙΝΑΣ

Κι ἂν εἶναι ἄλλη ζωὴ, θάναι γιὰ σένα
 Ὁ ἀθέρας τουτηνῆς· βαιθεῖα γαλήνη
 Σιωπῆς παντοτεινῆς θὰ μεγαλύνῃ
 Τὰ πλήθια μίγρια σμίγοντάς τα σ' ἕνα
 Θεράπειο θεῖκό· τὴ μιά παρθένα
 Ποῦ ἐφίλησες κι ὁ πόθος σου τὴν κρίνει,
 Τὰ πέντε σὺς παιδιὰ ποῦ, γῆινοι κρίνοι,
 Ἄνθοῦν κι ἄλλοιῶς σοῦ μοιάζει τὸ καθένα
 Πεντάμορφο, καὶ τᾶδολο τῆς Γνώσης
 Ἀνάμα καὶ τὴ φώτιση τοῦ ὠραίου
 Κι ὄσα δάκρυα φτωχῶν ἔχει στεγνωσῆς
 Καί, μὲ τὴ λάβρα τᾶξιου Κερκυραίου
 Γιὰ τοῦ νησιοῦ σου τὴν εὐδαιμονία,
 Γιὰ τὸ Γένος, τὴν ἔνθετη μανία.

ΑΛΚΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

(*Τοῦ Πατέρα του*)

Γιατί δὲν τὸν φαντάζεσαι ποῦ ἀνέβη
 νὰ ψάλλῃ σ' ἄλλη γῆ μ' ἀγγέλου λύρα
 τὸ τραγοῦδι, τρισευγενῆ σου κλήρα,
 ποῦ τ' ἄχτι κάθε ζήτησος εἰρηνεύει ;
 Σ' ὄλο τ' ἄπειρο μ' ἄγρια βασιλεύει
 Μέδουσας κεφαλὴ πάνοπλη Μοῖρα·
 στῆς πίκρας τὴν πεντάμορφη πλημμύρα
 μόνη ἢ ὁμορφιά γιὰ λίγο ἀντιπαλαίβει.
 Καὶ-ὦ μυστήριον-καθὼς διαβαίνει ἀπ' ἄστρα
 σ' ἄστρα φῶς, ζέστα, δύναμη μαγνήτη,
 μὲς στὴ μενεξεδένια οὐράνια πάστρα,
 μὲ μάτια τῆς ψυχῆς, σ' ἄλλο πλανήτη
 νὰ κατεβαίνῃ φεγγοστάλαχτ' εἶδα
 (Γιατί τὸν κλαῖς ;) σὺν ἀρμονίας ἀχτίδα,

ANGELICA FARFALA

Στ' ἀκύμαντα τῆς θάλασσης ἀτλάζια
ἀκροπατώντας ἢ ψυχῆ, σὺ νᾶχη
μισοπλωμένα τὰ φτερά, μονάχη
κινάει νὰ βρῆ στήν ἄπειρη, γαλάζια
μοναξιά, γυιτρεμὸ γιὰ τὰ μαράζια
ποῦ τόσο τὴν πιθαίξουν καί, σὺ λάχη
κι' ὅλα τ' ἀστραφτερὰ χρυσὰ τσιπράζια
τοῦ Ἥλιου, ὀρθοποδοῖ εἰρωτεμένη
στὴς ἀσημοβολῆς τὸ μονοπάτι,
ποῦ ἴσα τὴ βγαίνει στ' ἄσπιλα τεμένη
τῆς ὀμορφιάς κ' ἐκεῖ, μὲ τὴν ἀπάτη
πῶς θὰ πορεύεται αἰώνια ἱεροδούλα
στ' ἄγιο φῶς καίεται σὰν πεταλουδοῦλα.

Γ. ΣΕΙΡΑ *

ΝΙΚΗ

Ἐβρέθῃκ' ἓνα ἀτίμητο βλησίδι!
Τώρα ποῦ οἱ ἀρχαῖοι ξανάλησαν ἀγῶνες,
Ποῦ τῆς Πατρίδας δίνον ζωογόνες
Φλόγες ἀντριᾶς, πολεμικῆς μισίδι,
Τοῦ Γένους μας πιμπάλιο στολίδι,
Πῶλαμπε στοῦ Ἡρακλῆ τοὺς ἐλαιῶνες,
Ἐπει' ἀπὸ εἰκοστρεῖς καὶ πάλ' αἰῶνες
Ξαναστρίψτουν οἱ Ὀδῆς τοῦ Βακχολίδι.
Σ' ἐμᾶς τὸν σέρνει τώρα ἡ Ἑλλάδα Μάννα
Θριάμβου ἀρραβῶνα στὴ μεγάλη Πάλη,
Καὶ τὸ Γένος μ' ἐλπιδες θρέφει μάννα
Ποῦ σ' ἄγιο Ἀγῶνα θὰ νικήσῃ πάλι.
Μάννα! Τοὺς νέους σου ἦρωες νὰ ἐγκοιμιάσῃ
Γεννηθῆτω ποιητῆς ποῦ νὰ τοῦ μοιάσῃ!

ΚΡΗΤΗ

Σειρήνα πραιοκόχρωση μὲ μάτι
Σὰν τῆς ἀγάπης, μὲ λαχτάρας χεῖλια,
Ἀχιδομάλλα, ὀρθοβύζια, μὲ χίλια
Μύρια καμάρια καὶ λέπια γεμάτη,
Τραγουδι τραγουδᾶς μέσ' στὴ ροδάτη
Καταχνιά τοῦ πελάου καὶ στὴν προσῆλια
Τοῦ ἀγέρους πλατωσιά καὶ στὰ βασιλεία
Τῆς γῆς πνοὴ τὸ σέρνει μυρωδάτη
• Σὰν τὸ γάλα τῆς αἴγας Ἀμαλθείας,
Θρέφει θεοὺς καὶ τὸ φίλι μου ἐμένα
Ἐλάτε νὰ χρῆτε μὲς στὴς θείας
Ἀγκαλιᾶς μου τὸ σφιξίμο ἐνωμένα,
Πρόσφυγες τῆς ζωῆς, δῶρα ἄγρια τρία:
Θάνατο, ἀθανασία κ' ἐλευτερία».

*. Τὰ δυὸ πρῶτα σονέτα, τὴ «Νίκη» καὶ τὴν «Κρήτη»
μᾶς τᾶδωκε ὁ ποιητῆς Παλαμάς ποὺ τᾶχε χειρόγραφα, σταλ-
μένα ἀπὸ τὸ Μαβίλη. Δὲν ξέρουμε ἂν εἶναι ἀνέκδοτα ἢ ἂν
ἔχουν τυπωθεῖ πουθενά. Τὸ τρίτο, «Χωρὶς τίτλο», μᾶς τὸ
δωκε ὁ κ. Φῶτος Πολίτης. Τῶχει, λέει, διαβάσει στὸ Λευ-
κομα μᾶς Κορφατοπούλας.

ΧΩΡΙΣ ΤΙΤΛΟ

Ἄρρωστε, δὲς, λαμπρὰ σβίβει' ἡ μέρα
τριανταφυλλὶ προμήνημα τοῦ Χάρου.
Τύση γαλήνη στὰ γεμάτα χάρου,
Πιά μοῖρα σοῦ χαρῆς' ἀνοιχοτέρα.
Καὶ στὸ ναὸ, ποῦ ἄσπρος φωντάζει πέρι
σὺ νῆγιναν κολόνες τοῦ μαρμάρου
οἱ ἁρμονίες ἑνὸς ἔμνου τοῦ Πινδάρου
παίζοντας ξάφνου μὲς στὸν ἄγιο ἀγέρα,
ἔμπα, κοίμου, κι ὁ ἦπνος θὰ σὲ γιάνει,
θὰ ὀνειρευτεῖς τὴν Ὀμορφιά τὴν ἴδια
ποῦ μὲ τὸ ἀρχαῖο τραγοῦδι θὰ γλυκάνει
τῆς καρδιάς σου τὰ θλιβερὰ ξεσκίδια.
«Τὸν ποῦ ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς πεθαίνει νέος.
Μὴν ξυπνᾶς, εἶμαι ὁ Θάνατος ὁ Ὀραῖος».

ΜΙΚΡΟ ΚΟΜΜΑΤΙ ΑΠΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ
ΜΑΒΙΛΛΗ ΣΤΟΝ ΠΑΛΑΜΑ

Κέρκυρα, 13 Αὐγούστου 1902

..... Ἡ ἰδέα (ὁ ἐπιστολογράφος ἐννοεῖ τὸ δημο-
τικισμὸ) ἀπαιτεῖ σήμερὰ μὲ τὸν ὅπουλο πόλεμο ποῦ
τῆς κάνουν ἀπὸ ἑλες τὲς μεριές καὶ μὲ κάθε λογῆς
βλάκα τίμια καὶ ἄτιμα, ἀπαιτεῖ περισκεψῆν καὶ τέ-
λην στρατηγικὴν βετεράνων. Τὸ κυριώτερον εἶναι
πάντα νὰ κοματίζῃ σὲ τόπον ὑψηλὸ καὶ περιζήτητο
ἢ σημαία μας ὅπου νὰ συγκεντρωθοῦν ὅσοι τὴν ἀ-
γαποῦν καὶ ὅσοι θὰ τὴν ἀγαπήσουν ὡς ποῦ νὰ τὴν
ἰδῇ καὶ τὸ παλληκᾶρι ποῦ θάρρη νὰ κάμῃ τὸ με-
γάλο τὸ θαῦμα μὲ τὴ μεγάλη του ρομφαία.

Εἰς τὴ «Noue Freie presse» τῆς 17 Αὐγούστου
ἔ. ν. ἐδημοσιεύθηκε εἰς τὴν ἐπιφυλλίδα τοῦ παραρ-
τήματος διατριβὴ περὶ Σολωμοῦ ἀπὸ τὸν φίλον μας
Κ. Θεοτόκην. Εἶναι τὸ σπουδαιότερον ἀπὸ ὅσα μπο-
ροῦν νὰ ἐνδιαφέρουν ἓνα κοινὸν ποῦ τὸν Σολωμὸν
ἀκόμα δὲν τὸν γνωρίζει οὔτε κατ' ὄνομα. Θίγει καὶ
τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, καὶ δὲν εἶναι δύσκολο οἱ τορ-
κουεμάδαί μας νὰ φωνάξουν «προδοσία» καὶ ἱερο-
συλία.....

Ὁ Μαβίλλης ἔχει μεταφράσει. σὲ πᾶν ἀπὸ πεντα-
κόσιους στίχους, τὸ ἐλικὸ ποίημα «Σαοῦλ» τοῦ μεγάλου
Ἄγγλου ποιητῆ Robert Browning.

— Ὁ κοινοβουλευτικὸς λόγος του γιὰ τὸ Γλωσσικὸ
Ζήτημα δημοσιεύθηκε στὸν ἀριθ. 426 σελ. 153, τοῦ «Νου-
μά» (6 τοῦ Μάρτη 1911).

— Ὁ αἰὸν ποίημα, ἀφιερωμένον στὸ Μαβίλη, δημοσίε-
ψε ὁ ποιητῆς Ἄγγελος Σικελιανὸς στὴν «Ἀκρόπολι» τῆς
προπερασμένης Πέμτης.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΑ ΣΟΝΕΤΑ

Τὰ ἔξη παρακάτω ποιήματά του δημοσιευτή-
κανε στο « Ἀττικὸν Μουσεῖον » ἔτος Γ', ἀπὸ τὸ Νοέ-
βρη τοῦ 1890 ἕως τὸ Μάρτη τοῦ 1891, μὲ τὸ
ψευτόνομα Λ. ΓΡΑΙΚΟΣ. Τῶς γράφει, τὰ περσό-
τερα, καθὼς μᾶς εἶπε ὁ ἴδιος πέρσι, ὅταν εἶτανε στὴ
Γερμανία καὶ τᾶςτέλενε στο « Ἀττικὸν Μουσεῖον » τότε
ἀπὸ τὴν Κέρκυρα.

ΛΟΥΤΡΟ

Διαμάντιν' ἄστρα εἰς τὰ νερά
τὰ φέγγη τους πλαγιάζουν,
ποῦ ὄνειρα, τῆς θάλασσης
τῆς κοιμισμένης μοιάζουν,
οὔτε ἓνα φύλλο τρέμει
καὶ στοὺς ἀνθούς μὲ τὰ πουλιά,
στὴ δροσερὴ μοσκοβολιά,
μὲ τὲς φτεροῦγες μαζοχτὲς
γλυκοκοιμοῦν' οἱ ἀνέμοι.

Ἀγαπημένη λυγερὴ
πανώρια σάν τὴν Εὔα,
σὲ τούτη τὴν παράδεισο
νὰ δροσιστῆς κατέβα.
Τῆς γύμνιας σου τὴ χάρι
ἂν φανερώσης μιὰ στιγμή,
πουλιῶν καὶ ἀνέμων στεναγμοὶ
θὰ λαχταρῶσιν ἔξαφνα
σὲ κάθε ἀνθοῦ κλωνάρη.

Θὰ σουφρωθοῦν τὰ πέλαγα
καὶ ἀργά, σὰ λαμπυρίδες,
τῶν ἄστρων θέλει ἀναδευτοῦν
ὄλοῦθ' οἱ ἀντιφεγγίδες,
καὶ ἂν εἰς τὸ κύμα θάμπης,
ἢ κάθε στάλα ἀπὸ νερὸ
μαργαριτάρη λαμπερὸ
στον κόρφο σου θὰ φαίνεται
καὶ σὰ θεὰ θὰ λάμπης.

Θὰ σὲ λατρέψω σὰ θεά,
δίχως μιὰ, μακριάθε·
ἀγνή θὰ μείνης καὶ ἀσιπλή,
τ' ὁμόνω, σάν τοῦ κάθε
ἄστρου τὰ φέγγη τ' ἄγια.
Ἐπειτα εὐθύς ἄς τυφλωθῶ,
ἢ σάν ὁ Ἀχταίωνας ἄς χαθῶ,
ἀφοῦ εἶδα τῆς Πεντάμορφης
τὰ γυμνωμένα μάγια.

Εἰς τὴ Μίννα

Τί μὲ γνωρίζει πῶς εἶναι Καλνερίνα
ἂν μ' ὅλη τὴν καρδιά της μ' ἀγαπάει,
ἂν τὰ τὰ στήθη της ἄσπρα εἶναι σάν κρῖνα
ἂν σάν τὰ Χερουβὶμ χαμογελάει ;
Σάν ὁ τυφλὸς ποῦ ξάφν' οὐράν' ἀχτίνα

τὸ μαῦρο σκότος γύρω του σκορπάει,
ὅμοια καὶ γὼ θαμπόνομαι ἀπὸ κρῖνα
τὰ δύο της μαῦρα μάτια ἂν μὲ τηράει.
Ἄμε χάσου, ξερὴ Φιλολογία,
γὰρ φτιασιδωμένη, ἄσχημη. κρῖνα,
ποῦ ὡς τώρα τὸ μυαλό μου ἔχεις τυφλώσει.
Τὴν Ἐμορφία τὴν κλασικὴ σπουδάξω
ὅταν γλυκὰ τὴ Μίννα μου ἀγκαλιάξω,
ὅταν ἢ Μίννα εἶνα φίλῃ μου δώσω.

Εἰς τὴν Πατρίδα

Πατρίδα, σάν τὸν ἥλιο σου ἥλιος ἄλλου δὲ λάμπει
Πῶς εἰς τὸ φῶς του λαχταροῦν ἢ θάλασσα κ' οἱ κάμποι
Πῶς λουλουδιῶν τὰ βουνά, τὰ δάση, οἱ λαγκαδιὲς
Στένοντάς του θυμιάμα μυριάδες μυρουδιῆς !
Ἄφρολογοῦν οἱ ρηματιῆς καὶ λουλουδιῆς ἢ λίμνη,
Χίλιες πουλιῶν λαλιῆς ἤχου, τῆς ὁμορφιάς της ὕμνοι,
Σ' ἄλειφ' ἀστράφτουν χρώματα παντοῦ λογῆς λογῆς
Τ' ἀγέρως τὰ πετούμενα, τὰ σεραπετὰ τῆς γῆς.
Κι αὐτὸς σηκώνει τ' ἀλαφρὸ τῆς καταχνιάς μαγνάδι
Κ' ἢ κάθε στάλ' ἀπὸ δροσιὰ γυαλίζει σάν πετράδι,
ἢ κάθε ἀχτίδα του σκορπᾷ μὲ τὴν ἀναλαμπὴ
Χάρι, ζαή, καὶ δύναμη κ' ἐλπίδα ὅπου καὶ ἂν μπῆ.

Φαντάζεις σάν τὸν ἥλιο σου κ' ἐσύ, καλὴ πατρίδα,
Καὶ μάγια σάν τὰ μάγια σου στον κόσμο ἄλλου δὲν εἶδα.
Ἡ γῆ σου εἶναι παράδεισο κ' αἰώνια γαλανὸς
Γύρω σου καθρεφτίζεται στο πέλαγ' ὁ οὐρανός.
Κ' οἱ νύχτες σου μὲ τᾶστρα τους, μὲ τὴ γαλάζια πάστρα
Μὲ τ' ἀηδονολαλήματα, τρεμάμενα σάν τᾶστρα,
Μὲ τὸ φεγγάρι ποῦ περνᾷ, σάν ὄνειρο εὐτυχιάς
στὴ μέση τῆς ἀπεραντῆς οὐράνιας ἡσυχιάς,
Οἱ νύχτες σου δροσοβολοῦν χιλιόπλουμα λουλούδια
Καὶ στῶν παιδιῶν σου τὲς καρδιῆς ἀμάραντα τραγοῦδια,
Σταλάζοντες εἰς τὰ σπλάχνα τους θεράπειο ἡσυχιάς,
Ἐλευτεριάς ἀγάλλιαση καὶ μῖσος τυραννιάς.

Μάγεμ' ἀσημοῦφαντο, φῶς μαργαριτερένιο,
Λυόουνται σ' ἓνα χάραμα ξανθὸ, μαλαματένιο,
Γιομάτος μόσκους καὶ δροσιῆς ὁ Ζέφυρος τερπνὰ
Μὲς ἀπ' ἀγάπης φαντασιῆς τὰ πλάσματα ξυπνᾷ.
Κι ἀνάμεσα στά χρώματ' ἀπὸ χίλια οὐράνια τόξα,
Προβαίνει πάλι ὁ ἥλιος σου εἰς ὅλη του τὴ δόξα,
Καί, σάν τοῦ μεγαλείου σου σύμβολο φωτεινὸ,
Ἐως στο χρυσὸ βασίλειμα λάμπει στον οὐρανὸ.
Ἐλλάς, τὸ μεγαλεῖο σου βασίλειμα δὲν ἔχει
Καὶ δίχως γνέφια τοὺς καιροὺς ἢ δόξα σου διατρέχει.
Ὅσες φορὲς ὁ ἥλιος σου νὰ σὲ φωτίσῃ ἐρθῆ
Θὲ νὰ σ' εὐρῆ πεντάμορφη, στεφανωμένη, ὀρθῆ.

Ὁ Τυφλὸς Βασιλεὺς

(Δουδοβίκου Οὐλανὸ)

Τῆς Νορβηγιάς τί θέλουν οἱ ἀντρωμένοι
Στοὺς βράχους τῆς ψηλῆς ἀκρογιαλιάς ;
Γιατί τάχ' αὐτοῦ πάνω ν' ἀνεβαίη
Ὁ τυφλὸς ἀσπρομάλλης Βασιλεὺς ;
Στὸ δεκανίμ ἀκκουμητημένος βγάξει
Φωνὴ τραγὴ μὲ πίκρα καὶ μαράζι,

Ποῦ τὸ στενὸ τῆς θάλασσης περνάει
Καὶ στὸ νῆμα ἀγνάντια ἀντιβοάει !

«Δὸς μου πίσω, ληστή, τὴ θυγατέρα
Μὲς ἀπὸ τῆ θεοσκότεινῆ σπηλιά,
Μόνῃ εὐτυχιά μου εἶχα στὰ ἔρμα γέρα
Τὴν ἄρπα, τὴ γλυκειά της λαλιά.
Στὸ πράσινο ἀκρογιάλι ἔερνε γύρες
Στὸ χορὸ καὶ εὐ μούρθεσ καὶ τὴν πῆρες·
Αὐτὸ τὴν ἄσπρη κεφαλὴ μου γέρνει,
Κ' ἐσὲ ντροπὴ παντοτεινὴ σοῦ φέρνει».

Κι' ἀπὸ τὸ φάραγγ' ἄγριος ξετροπώνει
'Ο ληστής, μὲ θεόρατο κορμί·
Τὸ γιγάντιο σπαθὶ ψηλά φουχτόνει
Καὶ στὸ σκουτάρι τὸ χτυπᾷ μ' ὀρμὴ·
«Φύλακες ἦταν' κεὶ σημμένοι τόσοι,
Πῶς δὲν ἦρθε κανεὶς νὰ τὴ γλυτώσῃ ;
Πολεμάρχους πολλοὺς ἔχει στὸ πλάι
Καὶ κανένας γι' αὐτὴ δὲν πολεμάει ;»

Κι' ὁ καθένας αὐτοῦ σιγοτρομάζει,
Νὰ βγοῦν ἀπ' τὴ γραμμὴ τους δὲν κοιτοῦν,
'Ο τυφλὸς βασιλιάς πίσω κοιτάζει :
«Ὀϊμένα ! ὅλοι μαζί μὲ παραιτοῦν ;»
Τότε σφίγγει τὸ νιούτσικο παιδί του,
Τόσο ἐγκάρδια τὸ χέρι τὸ δεξιὸ του :
«Γὼ νὰ παλέψω, κύρη μου, ἄφησέ με !
Χεροδύναμος εἶμαι, πιστεψέ με !»

«Αὐτὸς ὁ ἐχθρὸς μας, γιέ μου, εἶναι θερίο·
Δὲ βρέθηκε κανεὶς νὰ τὸν μαρπῆ·
Μὰ κ' ἐσ' εἶσαι ἀπὸ σοὶ γερὸ κι' ἀντρεῖο,
Τοῦ χερσιοῦ σου ἡ σφιξιά τὸ μαρτυρεῖ.
Πάρε, σοῦ δίνω τούτῃ τὴν ἀρχαία
'Απὸ τοὺς Σκάλδους (*) φουμιστὴ ρομφαία,
Κι' ἂ σκοτωθῆς κ' ἐγὼ θὰ πέσω ναῖρω
Στὸ κῆμα, ὁ θλιβερός, θάνατο μαῦρο».

Κι' ἄκου ! 'Η θάλασσα' ἀφρίζοντας ταράζεται
Δαρμένη ἀπ' τῆς βάρκας τὸ κουπί.
Στέκει ὁ τυφλὸς ὁ βασιλιάς κι' αὐτιάζεται,
Κι' ὀλόγυρά του εἶν' ἄκρα σιωπὴ,
'Ὡς ποῦ βρόντησε ἡ ἀντάρα τῶν ἀρμάτων
Κ' ἐβοῦξαν στὰ σκουτάρια τὰ σπαθιά των,
'Ὡς ποῦ ἀντίτερο' ἀντήχησαν οἱ βράχοι
'Ἀπ' τὲς κραυγὲς κι' ἀπὸ τὴν ἀγρία μάχη.

«Πέτε μου, σεις, τί βλέπετε ;» φωνάζει
'Ο ρήγας μὲ λαχάρα χαροποιά.
«Ξεχώρισ' ἀπ' τὸ λάλημα ποῦ βγάξει,
Μιὰν κοφτερὴ τῆς σπάθας μου χτυπιά».
«'Ο ληστής, βασιλέα μας, ἐσκοτώθη,
Μὲ τὸ αἷμα τὸ κρῖμα του ἐπληρώθη,
Γιὰ σου, χαρά σου, πρῶτο παλλικιάρι,
Τοῦ βασιλιά μας δυνατὸ βλαστάρι !»

Πάλι σιωποῦν ὀλόγυρα καὶ στέκει
Κι' ἀκουρμαίνεται ὁ ρήγας ὁ τυφλός :

«Πέτε μου, ποῖός σιμώνει τὰρ' ἀπ' ἐκεῖ
'Ἀκούω κουπιὰ κι' ἀφρολογὰ ὁ γιάλος».
«Μὲ σπαθὶ καὶ σκουτάρι ἀρματομῆνος
Γυρτίζει αὐτοῦθε ὁ γιὸς σ' ὁ ἀντρεϊαμένος,
Καὶ τὴν τετράξανθῃ σου θυγατέρα
Τὴ Γουνίλδη σοῦ φέρνει ἀπ' ἐκεῖ πέρα».

«Καλῶς τους», λέγει ἀπ' τὸν ψηλὸ του βράχο
Σ' αὐτοὺς κάτω ὁ τυφλὸς ὁ προεστὸς.
«Τώρα καλὰ γεράματα θὲ νᾶχω.
Κι' ὁ τάφος μου θὲ νῆναι δουξατός.
Θὰ μοῦ βάλῃς στὸ πλάγι, σὺ, παιδί μου,
Τότες τὸ τρανολάλητο σπαθὶ μου,
Καὶ σὺ Γουνίλδη, ἐλεύτερη θὰ ζήσης
Καὶ στὸν τάφο θὰ μὲ μυρολογήσης».

ΑΙΟ ΤΗΝ ΞΕΝΙΤΙΑ

I

Κόρη ἀφράτη μὲ σήθια σὶν τὸ γάλα,
Μ' ὀλόξανθα μαλλιά σάν τὸ χρυσάφι,
Μὲ μάγουλα π' ὁ Ἐρωτας τὰ βιάφει,
Ρόδισμα οὐράνιο ραίγοντας μιὰ στάλα.
Σάν κ' ἐσένα δὲν εἶναι πλάσματ' ἄλλα,
Σὲ λαχταρῶ σὰ διψασμένο ἄλαφι,
Νὰ τ' ἀγαπήσω ἡ Μοῖρα μου τὸ γράφει
Τὰ δυὸ σου μαῦρα μάτια τὰ μεγάλα.
'Ἐσ' εἰς' ἡ εὐτυχία μου, ἐσὺ τὸ φῶς μου·
Πῶς θὰ ἰδῶ στὴ ζωῆ μου τέτοιο θάμα
Ποτέ δὲν τὸ ἐφαντάσθῃ ὁ λογισμὸς μου.
Νὰ μὴ σ' ἀσπρηθῶ σοῦ κάνω τάμα·
'Ἐλα ! Χαρὲς καὶ βάσανα τοῦ κόσμου
Χεροπιασμένοι θὰ περνοῦμε ἀντάμα

II

Πάλε σκορπάει τῆς Ἄνοιξης τ' ἀγέρι
Στὴν πλάση μυστικῆς ἀγάπης γλύκα,
Σὰ νύφ' ἡ γῆ πᾶχει ἄμετρο' ἄνθη προῖκα
Λάμπει ἐνῶ σβύεται τῆς ἀγῆς τ' ἀστέρη.
Πεταλοῦδες πετοῦν ταῖρι μὲ ταίρι·
'Ἐδῶ βουτίζει μέλισσα, ἐκεῖ σφήκα·
Τὴ φύση στὴν καλὴ της ὥρα βρῆκα,
Λαχταρῶς ἡ ζωὴ σ' ὅλα τὰ μέρη.
Κάθε μοσχοβολιά καὶ κάθε χρώμα,
Κάθε πουλιοῦ κελαῖδημα ξυπνάει
Πόθο στὰ φυλλοκάρδια μου κ' ἐλπίδα.
Νὰ σοῦ ξαναφιλήσω τ' ἅγιο χῶμα,
Νὰ ξαναἰδῶ καὶ τὸ δικό σου Μάη,
'Ομορφὴ μου, καλὴ, γλυκειά Πατρίδα.

Εἰ Δ Ὑ Λ Δ Ἰ Ο

Μὲ φωτίσματ' ἀσημένια λαμπυρίζουν
Οἱ ἐλιές ὄξω στὴν λακίδα·
Μόνο ἐδῶ νερὰ δροσάτα μουρμουρίζουν
Εἰς τ' ἀπόσκια μὲς στὴν πλούσια πρασινάδα.

Μιὰ σκεπὴ μᾶς πλέκου, ἄνθη ἐδῶ καὶ φύλλα
'Ὅπου ἡ κάψα δὲν περνάει.

(*) Οἱ Σκάλδοι ἦσαν ἀπάνου κάτω στὴ Νορβηγία ὅτε ἦσαν οἱ Βάρδοι στὴ Σκωτία.

Μόνο ἀπάνουθε τὸ φῶς τὴν πρασινίλα
Στὰ τετράξανθα μαλλιὰ σου ἀντιφωτάε.

Ἴλ', ἀγάπη μου γλυκὰ ν' ἀναπαυθοῦμε,
Δῶ σιμὰ στὴ νερομάνα.
Ἴ'ὄρ' ἐδῶδε λυγερή, νὰ φιληθοῦμε
Ἄλλ' ἀγάλια, μὴ ξυπνήσουμε τὸν Πάνα!

Στὸ χιονάτο σου τὸν κόρφο ἓνα λουλούδι
Μαβι κι' ἄγριο γέρνει κάτον
Σὰν βραδυάση θὰ σοῦ ψάλλω ἓνα τραγοῦδι
Ποῦ θέ νᾶχη τὴ δροσιά, τὴ μυρωδιά του.

Ἴ'ὄρε πάλι, λυγερή, νὰ φιληθοῦμε,
Τὸ νερὸ σιροκυλάει.
Τὴ μουρμούρα τὴ γλυκειὰ ποῦ τὴρ' ἀκοῦμε,
Ὁ σκοπὸς ποῦ θὰ σοῦ πῶ θὰ σ' τὴ θυμάη.

Ἴ'ήρα ἐκεῖ στ' ἀλαβαστρένιο σου ποδάρι
Πεταλοῦδα ὄραϊα ζυγώνει,
Σὰν κι' αὐτὴ μὲ πλῆθιο χροῶμα καὶ καμάρι
Τὰ φτερά του ὁ κάθε στίχος μου θ' ἀπλόνη.

Δὸς μου ἀκόμα ἓνα φιλάκι, δὸς μου κι' ἄλλο!
Σὺ τοῦ τόπου εἶσ' ἡ Ναϊάδα.
Ἄχ! νὰ ἡμπόρια στὸ τραγοῦδι μου νὰ βάλω
Τοῦ φιλοῦ καὶ τοῦ κορμιοῦ σου τὴ γλυκάδα!

ΣΤΑΛΜΕΝΟ ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ Λ. ΜΑΒΙΛΗ (*)

Στὴ σιγαλιὰ ἡ ψυχὴ σου εἶναι φευγάτη,
Μόνη' μισεῖς τὸ στόμα ποῦ γαυγίζει,
Ἄλλ' ὄ τοῦ ἀρχοντικοῦ σονέτου ἐργάτη,
Τῆς Πατρίδος ἡ ἀγάπη σὲ φλογίζει.

Σ' ἀλαβαστρένια γάστρα ὀλογεμάτη
Ἄπ' ἀγνὴ ντόπια γῆ μοσκομυρίζει
Καὶ τρέμει ἓνα λουλούδι ὄνειρου, κίτι
Ποῦ δύσκολα ὁ καθεὶς τὸ ξεχωρίζει.

Γάστρα εἶν' ὁ στίχος, καὶ λουλούδι ὁ νοῦς σου,
Μὰ τὴ γάστρα τὴ σύντριψ' ἓνα χέρι
Κ' ἡ γαλανὴ ὀμορφιὰ τοῦ λουλουδιοῦ σου

Τὸν κατὰ τῆς μπαρούτης ἦρε ταῖρι
Στὴν Κρήτη, στὴν κορώνια τοῦ πελάγου,
Μάννα τῆς οἴμας καὶ τοῦ Τουρκοφάγου.

1896

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

(*) Σημ. τοῦ «Νουμά». Τὸ ποιῆμα γράφτηκε ὡς ἀπόκριση στὸ χειρόγραφο σταλμένο σονέτο τοῦ Μαβίλη γιὰ τὴν Κρήτη πρὸς τὸν ποιητὴ, καὶ βρίσκεται δημοσιευμένο στὴν «Ἀσάλευτη Ζωή».

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ ΣΤΙΧΟΙ ΤΟΥ (*)

Εἰς τὸν συμπολεμιστὴν τοῦ Μαβίλη, γενναϊότατον ταγματάρχην τοῦ σώματος τῶν Γαριβαλδινῶν κ. Χ. Γιοβάνην, χρεωστοῦμεν τὰ κατωτέρω δύο κειμήλια τοῦ ποιητοῦ. Εἶναι οἱ τελευταῖοι στίχοι του. Γραμμένοι μὲ μικρὰ-μικρὰ γράμματα ἐπάνω εἰς ἓνα ἐπισκεπτήριον τοῦ μακαρίτου ἥρωος ποιητοῦ παρεδόθησαν ὑπὸ τοῦ ἴδιου πρὸ τοῦ θανάτου του εἰς τὸν κ. Γιοβάνην. Καὶ τὰ δύο, ἕως ἔλοι οἱ στίχοι τοῦ Μαβίλη, θεήματα μουσικῆς καὶ αἰσθηματος, γίνονται ἀκόμη πολυτιμότερα, διότι ἀποτελοῦν τὸ κύκνειον ἄσμα τοῦ ποιητοῦ, ὃ ἐπειὸς ἐκοιμήθη διὰ παντός εἰς τὰ Ἑπειρωτικὰ χῶματα. Τὸ δεύτερον ἐκ τῶν δύο ποιημάτων, (**) χωρὶς τίτλων, ἐγράφη εἰς τὸ βουνὸν Ἀρίσκον, ἔπου καὶ ἐφρονεῦθη ὁ ποιητής. Ἴδου καὶ τὰ δύο, ἕως ἀκριβῶς ἔχουν :

ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ

(Γραμμένο στὸ ἴδιο πλοῖο)

Σοῦ ἀρέσαν τὰ σονέτα μου κι' ἀγάλι
ἀγάλι ἐψυχοπόνεσες κ' ἐμένα,
καὶ χάρισές μου, ὀμορφομάτα, μ' ἓνα
φιλημα τὴν καρδιά σου τὴ μεγάλη.
Ποιός ἐρράγισε τ' ἄλλοκο ἀνθογενεῖ
καὶ ἀντὶς αἶμα νερὰ θωρῶ χυμένα,
καὶ τὰ ἄνθια τῆς ἀγάπης μαυρισμένα ;
Εἶχε ὁ γυαλὸς τῆς γλῆκας γυρογαλὶ ;

Καὶ τὸ ἄλλο :

«Μισοκρύβεται ἐν' ἄχαρο βιβλίον
σκονισμένο, παλιὸ στὸ ράφι,
τὸ ἐδιάβασες μιὰ μέρα σ' ἓνα πλοῖον
καὶ δὲν καλοθυμῶσαι οἷτε τί γράφει·
Μὰ μιὰ στίλα ζωῆς πιωμένη σῶχει
κι' ἀκόμη, δὲν τὸ παραρρίχνεις, ἄχι».

Ἐνα ὑπέροχο ἄρθρον τοῦ Σπύρου Ἀλιμπέρτης, γιὰ τὸ Μαβίλη, θὰ δημοσιευεῖται στὸ ἄλλο φύλλον, γιὰτὶ μᾶς στάλθηκε ἀργά. Ὁ Ἀλιμπέρτης εἶτανε φίλος στενὸς τοῦ Μαβίλη.

(*) Σημ. τοῦ «Νουμά». Ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα «Πατρὶς» 8.12.912, σελ. 1.

(**) Ἐμεῖς θαρροῦμε, πὸς καὶ τὰ δύο κομμάτια εἶναι ἐνὶ σονέτο.

ΑΠΟ ΤΟ ΛΟΓΟ ΤΟΥ ΜΑΒΙΛΗ

...Είμαι μαθητής και υπήρξα επί πολλά έτη φίλος του Ίακώβου Πολυλά, του έπτάκις εκλεγέντος βουλευτου Κερκύρας, ενός των πολιτευτών των υποστηριζάντων τον πρώτον Τρικούπην και εγκαταλείψαντος αυτόν όταν μετέβαλε γνώμας, του ανθρώπου, ο όποιος δέν έδέχθη ποτέ Ίπουργετον, διότι δέν ήθελεν ίσως να εύρεθη ποτέ εις την θέσιν να έλθη εις συμδιασμόν με την συνειδήσιν του, του ανθρώπου, ο όποιος ήτο και αυτός άκρος φίλος και μαθητής του Διονυσίου Σολωμού, του ποιητου του Έθνικου ήμων Ίμνου.

...Ανήκω λοιπόν εις την σχολήν εκείνην και όχι εις τας μετέπειτα αναφανείσας, σήμεραν δέ όποτε το ζήτημα τίθεται εις τρόπον ώστε να φαίνηται ότι επισείονται φόδητρα έρυθρά, αν θέλετε,κατά των άπαδών του Σολωμού, χρέος Τιμής θεωρώ να κατέλθω και έγώ εις τον καλόν άγώνα και να δηλώσω από του βήματος τούτου, προς ο άπενίξει ο Έλληνισμός δλόκληρος, και είμαι εύτυχής ότι δύναμαι να τό πράξω, ότι είμαι δημοτικιστής.

...Και ποίαν ιδέαν θέλετε να σχηματίση ή σύγχρονος και ή μέλλουσα ανθρωπότης περι Έθνικου συμβουλίου, το όποιον άνέχεται να τεθή εν άμφιδόλω ή εύγενεστέρα των έλευθεριών, ή έλευθερία της γλώσσης ;

...Ηκουσα πολλούς κειτομένους υπέρ της έλευθερίας του λόγου, άλλ' είναι άκόμη πολύ μεγαλύτερον, αυτό το όποιον άπαιτεί ή πρότασις εκείνη. Δέν πρόκειται πλέον οΰτε περι κλειψύδρας, οΰτε περι φιμώτρου, πρόκειται περι ενός γλωσσοδέτου, ο όποιος θα έπιβληθη εις την γλώσσαν οΰχι των άτόμων, αλλά του Έθνους ολοκληρου.

...Δέν πιστεύω να υπάρχει τίποτε εξευτελιστικώτερον ενός Έθνους, το όποιον επί πολών χρόνον

ήθελεν άνεχθή να συζητη ψυχρώς περι της ύπάρξεως ή μη προδοτών ίσως και εν τή χώρῃ τούτῃ, όπου άντιπροσωπεύεται. Διδτι εκεί καταλήγουσι, κύριοι, ελαιο αί αναφοραι και ελα τα άρθρα, τα εποια δημοσιεύονται κατ' αυτάς υπέρ της διασώσεως της καθαρευούσης γλώσσης. Εις πᾶσαν αναφοράν και εις πᾶν άρθρον θα εύρητε παρενθέσεις, ότι οι πλειστοι είναι θύματα, ότι τινές εν συνειδήσει, τινές άσυνειδήτως καταστρέφουσι το Έθνος των, πάντοτε οι μὲν εΐμεθα βλάκες και ανισόρροποι και έκφυλοι, οι δὲ άλλοι πουλημένοι. Το σημερινόν μάλιστα «Σκρίπ», κύριοι, έχει μίαν συνέντευξιν με τον γεραρόν καθηγητήν των Έλληνικων γραμμάτων κ. Μιστριώτην, ο όποιος διατείνεται, ότι γνωρίζει πολλούς, οι όποιοι λαμβάνουσι πολλὰς έπιταγὰς εκ Ρωσίας.

...Ούδεις διενόηθη ποτέ να έπιβουλευθη ή να μεταβάλη την γλώσσαν της Έκκλησίας: αλλά την Έκκλησίαν την θέλομεν ύψηλά, εκεί, όπου ή συνειδησις του Έθνους την ύψωσε, και εκεί, όπου πάντοτε εμεινε, διότι κατ' αντίθεσιν προς άλλας θρησκείας ή ιδική μας υπήρξε πάντοτε φιλελευθέρα, και δέν άντετάχθη ποτέ εις την πρόοδον του πνεύματος. Αλλά, κύριοι, δυστυχώς οι έχθροι εκείνων, οι όποιοι νομίζουσι ότι έκτελοΰσιν έργον έθνικόν,καλλιεργούντες έκτός της έπισήμου γλώσσης και την οικογενειακήν γλώσσαν, και την λαϊκήν γλώσσαν, την γλώσσαν του Έλληνικου Έθνους, εις την εποίαν έξωτερικεύονται τα ωραιότατα και θαυμάσια δημοτικά άσματα, οι έχθροι εκείνων, μη δυνάμενοι διά των τετριμμένων πλέον και άχρήστων έπιχειρημάτων περι διασπάσεως της φυλής και περι ζημίας έπικειμένης και έπαπειλούσης το Έθνος, εν ή περιπτώσει ήθελε καλλιεργήθη και αυτή ή γλώσσα, βλέποντες ότι οΰδεν δύνανται πλέον να κατορθώσωσι με εκείνα τα έπιχειρήματα, πείθουσι την Έκκλησίαν, κύριοι, ότι και ή γλώσσα αυτής κινδυνεύει, και φέρουσι, κύριοι, άκουσαν την θρησκείαν άντιμέτωπον του προοδευτικου πνεύματος, της έλευθερίας του πνεύματος.

...Δέν την θεωρώ πολύ φιλελεύθερον, διότι αυτό το **δωροσδήποτε έξωτερικευομένην** δύναται

νά ἐρμηνευθῆ κατά πολλοὺς τρόπους καὶ δύναται καὶ καταχρηστικῶς νὰ ἐφαρμοσθῆ.

...Ἐπρέπε νὰ ἐφαρμοσθῆ, καὶ αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐκάστοτε ἀντιπροσωπεῖαν τοῦ Ἔθνους νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὰς Κυβερνήσεις νὰ ἐκτελῶσι τοὺς κειμένους νόμους καὶ διατάγματα. Ἄλλως καὶ οἱ θεσμοὶ τοῦ Συντάγματος καταπατοῦνται, καὶ ἡ πεποιθησίς μου εἶναι ὅτι πολὺ ὀλίγον ἐλειτούργησε τὸ Σύνταγμα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς θεσπίσεως αὐτοῦ.

...Κινδυνεύει ἡ γλῶσσα τοῦ ἐπισήμου Κράτους, κύριοι, ἐάν, ἀφοῦ δημοκρατούμεθα, ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι νομίζουσιν ὅτι, ἀφοῦ ἐκάστη ψήφος καὶ τοῦ τελευταίου ἀγρότου ἀκόμη βαρύνει ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ Ἔθνους, νομίζουσιν ὅτι πρέπει ὡς τάχιστα νὰ μορφωθῆ αὐτὸ τὸ Ἔθνος, καὶ ἐπειδὴ ἐσχημάτισαν τὴν γνώμην ὅτι ἀφοῦ αὐτὸ δύναται νὰ γίνῃ μόνον δι' ἑνὸς ὄργάνου συνεννοήσεως κοινοῦ, καὶ ἀφοῦ ἐπέστησαν ὅτι διὰ νὰ ὑπάρχῃ τοιοῦτον ἔν ἐκ τῶν δύο πρέπει νὰ συμβῆ, ἢ νὰ ὑψώσῃ κανεὶς ὀλόκληρον τὸ ἐπίπεδον τοῦ Ἔθνους τῶν 8 ἢ 10 ἑκατομμυρίων Ἑλλήνων εἰς τὸ ὕψος, εἰς ὃ εὑρίσκειται ἡ μεμορφωμένη τάξις, ὥστε νὰ δύναται νὰ γίνῃ ἢ ἀπαιτούμενη ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν, αἰσθημάτων— τὸ ὅποιον εἶναι ἀνθρωπίνως ἀδύνατον, καθὼς τὸ λέγει ὁ Κοραΐς, διότι τὴν γλῶσσαν ἑνὸς λαοῦ δὲν κατάρθρωσε κανεὶς τύραννος νὰ μεταβάλῃ— ἀφοῦ αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον, ἐπέστησαν ὅτι δὲν ὑπάρχει παρὰ ὁ ἄλλος τρόπος τῆς βαθμιαίας ἀνυψώσεως ἀφ' ἑνὸς τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ, καλλιέργειας τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ, ἀποκαθάρσεως αὐτῆς, καὶ ἐξ ἄλλου μιᾶς προσαρμοσεως βαθμιαίας καὶ αὐτῆς τῆς νῦν ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας θεωρουμένης ὡς ἐπισήμου γλώσσης, ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ἡ ποθουμένη συνάντησις, τὸ ποθούμενον μίγμα ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον θὰ ἀποτελέσῃ τὴν μίαν γλῶσσαν τοῦ Ἔθνους, ἡ ὁποία θὰ ἔχῃ ἐν ἑαυτῇ ὀλόκληρον τὴν κληρονομίαν τοῦ παρελθόντος, διότι αὕτη εἶναι ἡ καλλιτέρα περγαμηνὴ καὶ ἡ λαμπροτέρα καὶ ἡ ἀφθαρτοτέρα περγαμηνὴ τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, κύριοι.

...Δὲν εἶναι ἡ γλῶσσα, τὴν ὁποῖαν ἐκ τῶν βι-

βίων δύναται νὰ μάθῃ καὶ εἰς ἕενος ἀνθρώπου, ἀλλ' ἡ γλῶσσα ἡ παραδοθεῖσα ἀπὸ πατρός εἰς υἱὸν διὰ τῶν αἰώνων.

...Καὶ δι' αὐτῆς τῆς γλώσσης μόνον εἶναι δυνατὸν ὄχι μόνον νὰ φωτισθῆ ἡ διάνοια τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ νὰ μορφωθῆ ἡ καρδιά του, νὰ μάθῃ νὰ θυσιάσῃ ἕν μέρος τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τῶν ὑπαρχόντων του ἐν ἀνάγκῃ διὰ τὸ κοινὸν καλόν, νὰ μάθῃ τὴν αὐταπάρνησιν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν, τὴν ὁποῖαν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει πάντοτε, διότι ἡ ἐνέργεια τοῦ σχολείου εὐτυχῶς ἔμεινε μόνον ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ καὶ δὲν ἔθιξε τὰ μυχιαίτατα αὐτοῦ. Ἄλλὰ, κύριοι, ἐκεῖνοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπέδρασαν ἐπὶ πλειότερον χρόνον τὰ σχολεῖά μας, ἔφερον τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποῖαν ἔχομεν ἐκτετυλιγμένην ἐνώπιον ἡμῶν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα, ἔχομεν τὰς καταχρήσεις, ἔχομεν τὰς ψευδεῖς κατατηνύσεις, ἔχομεν τὰς συκοφαντίας.

— Ὁ κ. Α. Μελετόπουλος ὁ μικρότερος γιὸς τοῦ Ἀρεοπαγίτη καὶ Γαριβαλδίνου, μᾶς δηγήθηκε ἔτσι τὸ θάνατό του. Ὁ κ. Ρώμας στὴ μάχῃ τοῦ Δρίσκου διάταξε τὸ Μαβίλη νὰ πάει μὲ τὸ λόχο του νὰ πιάσῃ ἕνα ψήλωμα. Ὁ Μαβίλης τράβηξε τὸ σπαθὶ του, διάταξε «ἐμπρός!» καὶ ἀρχίνησε νὰ βαδίζει ὀλόρθος καὶ μὲ περπατησιὰ ἤρεμη, καθὼς τὸ συνήθιζε πάντα, ἐνῶ οἱ σφαῖρες πέφτανε γύρω του βροχὴ καὶ οἱ ἄντρες του προχωροῦσαν σκυφτοί, γιὰ νὰ φυλάγονται. Μόλις εἶχε προχωρήσει λίγο καὶ μιὰ σφαῖρα τοῦ τρυπάει τὰ μάγουλα, σπάζοντάς του τὰ δόντια. Ὁ Μαβίλης κλονίστηκε καὶ μερικοὶ ἄντρες τρέξανε καὶ τὸν πῆρανε στὰ χέρια γιὰ νὰ τὸν πᾶνε σ' ἕνα κλησιδάκι, πού τοὺς χρῆσιμευε γιὰ πρόχειρο νοσοκομεῖο. Κεῖ πού τὸν παγαίνανε, ὁ Μαβίλης ἀνασηκώθηκε καὶ γύρισε τὸ κεφάλι του νὰ ἴδῃ ἂν οἱ στρατιῶτες φτάσανε στὸ ψήλωμα. Τότε τότε βρῆκε ἡ δεύτερη σφαῖρα πού τοῦ τρύπησε τὸ λάρυγγα καὶ τοῦφερε ἄφρονον αἷμα. Μόλις πρόφτασε νὰ πεῖ: «Ὁλες τίς δόξες τίς περιμένα, ὄχι ὅμως καὶ τὴ δόξα νὰ πεθάνω γιὰ τὴν πατριδα μου» καὶ τίποτ' ἄλλο. Ζήτησε μόνο μὲ γνεψίματα χαρτί καὶ μολύβι γιὰ νὰ γράψῃ μὰ δὲ βρεθῆκανε— καὶ ξεψύχησε. Τὸν ἀπιθώσανε στὸ κλησιδάκι μέσα καὶ ἀπομακρυνθήκανε γιὰτι οἱ Τούρκικες ὀβιδες ἀρχίνησαν νὰ σκοῦνε ὀλόγυρα στὴ μικρούλα ἐκκλησιά, πού τὴν εἶδανε ὕστερα νὰ καίγεται μὲ ὄλους, νεκρούς καὶ πληγωμένους, πού εἶχε μέσα